

**PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W KLUCZBORKU**

**OCENA
STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO
POWIATU KLUCZBORSKIEGO
ZA 2023 ROK**

Kluczbork 2024

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	4-21
II. Monitoring jakości wody	22- 32
III. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	32 - 33
IV. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	33-40
V. Stan sanitarny środowiska pracy	41 - 46
VI. Nadzór nad środkami zastępczymi	46
VII. Stan sanitarny w szkołach i innych placówkach oświatowo- wychowawczych..	47-50
VIII. Działalność oświatowo-zdrowotna	51-56
IX. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	56-59

WSTĘP

Głównym celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzi przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Zadania są realizowane poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, prowadzenie działań przeciwepidemicznych oraz oświatowo-zdrowotnych.

W 2023 roku, realizowano statutowe zadania, w tym m.in nadzorowano i monitorowano:

- sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych,
- jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- jakość wody w pływalniach, basenach i kąpielisku,
- bezpieczeństwo żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- środowisko pracy, w których występowały czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia,
- wprowadzanie do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych oraz kosmetyków,
- stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych, podmiotów leczniczych, placówek nauczania i wychowania, obiektów turystyczno-wypoczynkowych i innych obiektów użyteczności publicznej.

Ponadto podejmowano zadania akcyjne, interwencyjne oraz wynikające z bieżącej sytuacji epidemicznej. Prowadzono akcje edukacyjne i informacyjne dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców naszego powiatu.

W 2023 r. przeprowadzono łącznie 1695 kontroli, wizytacji i dochodzeń epidemiologicznych, w tym 976 kontroli i wizytacji, 719 dochodzeń epidemiologicznych w sprawach chorób zakaźnych (w 2022 r. przeprowadzono 823 kontrole i wizytacje oraz 3197 dochodzeń epidemiologicznych).

W zakresie urzędowej kontroli żywności do badań laboratoryjnych pobrano 230 próbek środków spożywczych, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością (w 2022 r. – 193).

W ramach monitoringu jakości wody pobrano 380 próbek (w 2022 r. – 353), w tym 340 próbek wody przeznaczonej do spożycia, 23 próbki z pływalni i basenów kąpielowych, 1 próbkę z kąpieliska ZALEW KLUCZBORK oraz 16 próbek wody ciepłej w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp. Z 340 próbek wody do picia, pobrano 242 próbki do badań organoleptycznych i fizykochemicznych oraz 335 próbek do badań mikrobiologicznych.

Wykonano 454 oznaczenia fizyczne w zakresie higieny procesu nauczania (pomiarów mebli szkolnych, temperatura, tornistry) – w 2022 r. wykonano 746 oznaczeń.

Zgłoszono 1586 przypadków zachorowań/podejrzeń o zachorowanie na choroby zakaźne, z tego 108 osób wymagało hospitalizacji (w 2022 r. - 3507 przypadków i 330 hospitalizacji).

Wydano 266 decyzji administracyjnych (w 2022 r. – 147), wystawiono 73 postanowienia oraz 2 tytuły wykonawcze. Nałożono 22 mandaty na kwotę 5 000,00 zł. (w 2022 r. -14 mandaty na kwotę 2 450,00 zł).

Oceny bezpieczeństwa sanitarnego powiatu kluczborskiego dokonano na podstawie kontroli prowadzonych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego oraz przeprowadzonych badań laboratoryjnych i pomiarów. Opracowanie zawiera dane na dzień 31 grudnia 2023 r.

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Wprowadzenie

Działania podejmowane w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wynikają głównie z ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 338 ze zm.), oraz ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.). W 2023 r. działania te były następstwem bieżącej sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych i zakażeń w powiecie kluczborskim, w kraju oraz na świecie.

W 2023 roku przeprowadzono 719 dochodzeń epidemiologicznych w przypadkach zgłoszonych podejrzeń/zachorowań na choroby zakaźne. Dodatkowo objęto nadzorem epidemiologicznym 748 osób ze styczności z osobami z rozpoznaną chorobą zakaźną.

Występowanie chorób zakaźnych

W 2023 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kluczborku zgłoszono 1586 zachorowań na choroby zakaźne, w przypadku których 108 pacjentów wymagało hospitalizacji.

Na terenie powiatu kluczborskiego w porównaniu z rokiem ubiegłym zaobserwowano:

- **wzrost zapadalności** na: salmonelozy, bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane *Clostridioides difficile*, krztusiec, płonicę, boreliozę, ospę wietrzną, zakażenia HIV, nieokreślone zapalenie mózgu, gruźlicę;
- **spadek zapadalności** na: COVID-19, lambliozę, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2, wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, wirusowe zapalenia wątroby typu A, wirusowe zapalenia wątroby typu B, wirusowe zapalenie wątroby typu C, nieokreślone zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, inwazyjną chorobę pneumokokową.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne na 100 tys. mieszkańców na terenie powiatu kluczborskiego w latach 2022-2023

Lp.	Jednostka chorobowa		2022 rok	2023 rok
			Zapadalność na 100 tys. mieszkańców	Zapadalność na 100 tys. mieszkańców
1.	Salmonelozy	zatrucia pokarmowe	5,00	13,50
		posocznica	0,00	0,00
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	ogółem	23,32	13,50
		wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	23,32	13,50
3.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		0,00	0,00
4.	Giardioza (lamblioza)		6,66	1,69

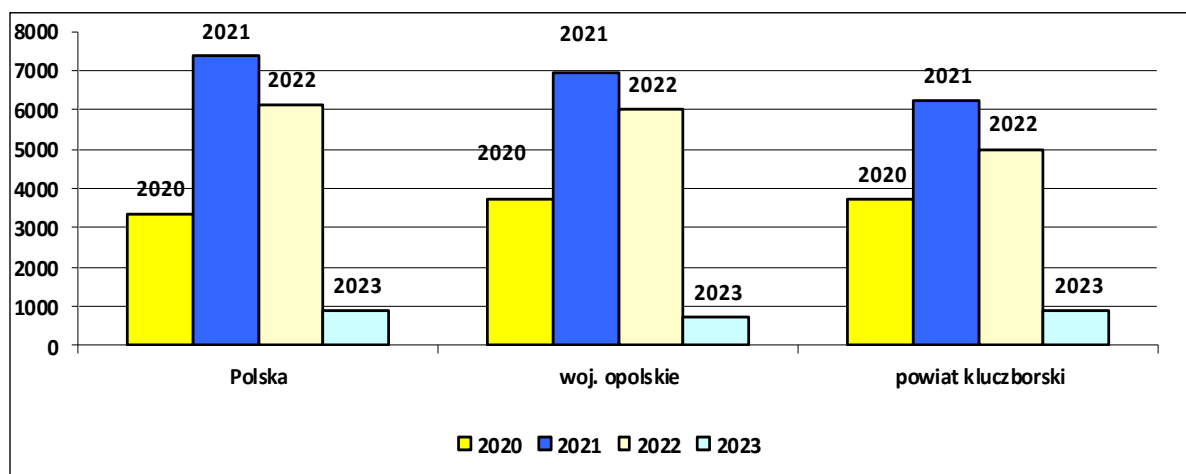
Lp.	Jednostka chorobowa		2022 rok	2023 rok
			Zapadalność na 100 tys. mieszkańców	Zapadalność na 100 tys. mieszkańców
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy	94,92	13,50
		wywołane przez norowirusy	0,00	0,00
		inne określone	0,00	8,44
		nie określone	0,00	0,00
6.	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		9,99	3,37
7.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (ogółem)		59,95	62,42
8.	Jersinioza pozajelitowa		0,00	0,00
9.	Krzusiec		0,00	1,69
10.	Płonica (szkarlatyna)		3,33	140,03
11.	Róża		8,33	11,81
12.	Borelioza (choroba z Lyme)		59,95	64,11
13.	Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień		9,99	8,44
14.	Inne wirusowe zapalenie mózgu		0,00	0,00
15.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych		5,00	3,37
16.	Odra		0,00	1,69
17.	Ospa wietrzna		296,43	895,87
18.	Różyczka		0,00	0,00
19.	Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	3,33	0,00
		typu B- ostre	0,00	0,00
		typu B- przewlekłe	5,00	3,37
		typu C– wg definicji 2014	8,33	1,69
20.	AIDS- Zespół nabytego upośledzenia odporności		0,00	0,00
21.	Nowe wykryte zakażenie HIV		3,33	3,37
22.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznicy)		1,67	5,06
23.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> (inwazyjna)		3,33	1,69
24.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu		0,00	0,00
25.	Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone		5,00	1,69
26.	Zapalenie mózgu inne i nieokreślone		1,67	3,37
27.	Covid-19		5010,99	917,80
28.	Gruźlica		3,33	5,06

źródło: PSSE w Kluczborku

COVID-19

Z dniem 1 lipca 2023 r. na terenie Polski został odwołany stan zagrożenia epidemicznego spowodowany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Liczba zachorowań na COVID-19 w 2023 roku spadła w porównaniu do lat 2020-2022.

Zapadalność na COVID-19 na 100 tys. mieszkańców na terenie Polski, woj. opolskiego i powiatu kluczborskiego w latach 2020-2023

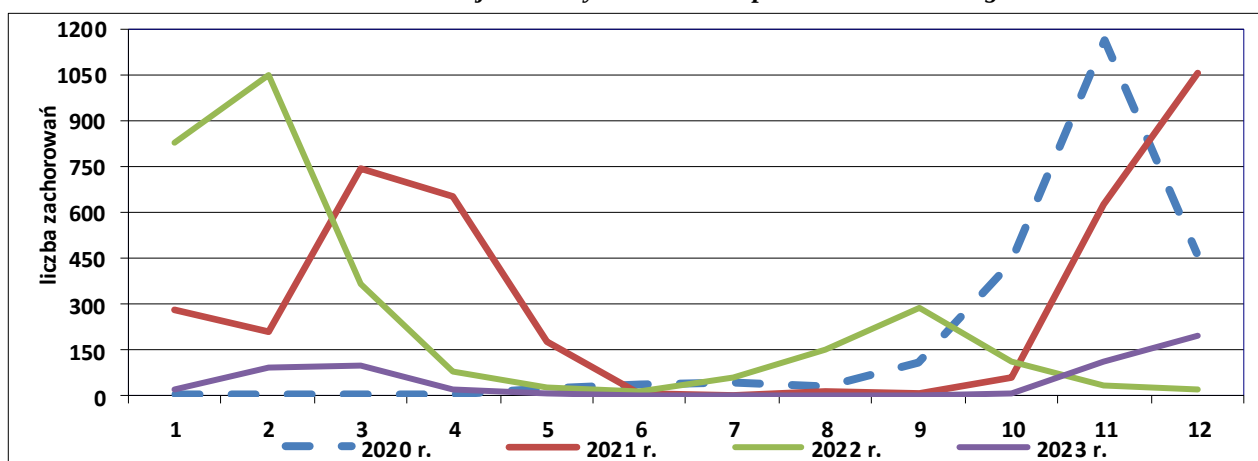

źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-PIB (NIZP PZH-PIB), WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

W powiecie kluczborskim zapadalność na COVID-19 w 2023 r. była nieznacznie wyższa (917,80) niż w Polsce (900,82) i w województwie opolskim (733,39).

Blisko 95% wszystkich przypadków zakażenia SARS-CoV-2, w 2023 roku w powiecie kluczborskim, zarejestrowano w I i IV kwartale.

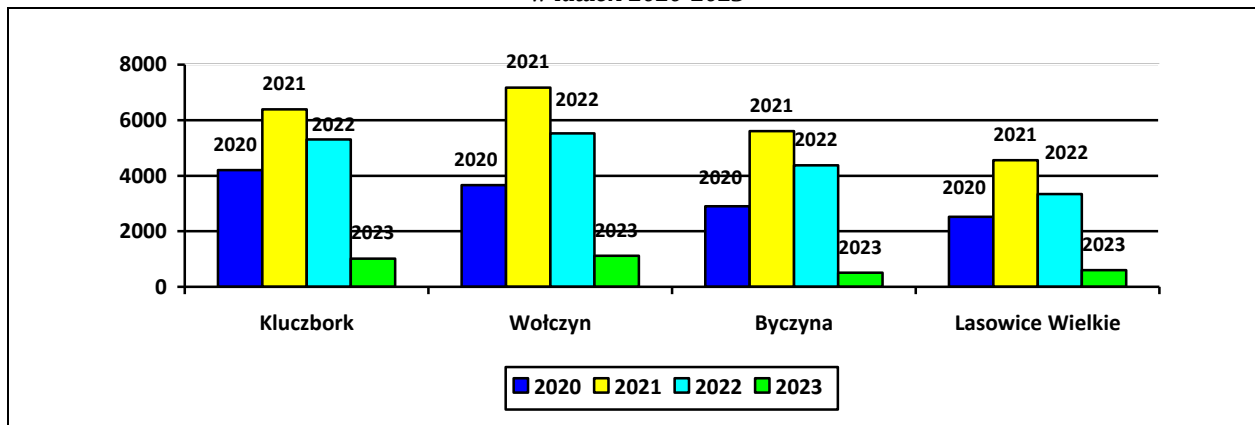
Liczba potwierdzonych przypadków zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 w poszczególnych miesiącach w latach 2020-2023 zarejestrowanych na terenie powiatu kluczborskiego

źródło: PSSE w Kluczborku

W roku 2023 największą zapadalność na COVID-19 odnotowano w gminie Wołczyn, a najmniejszą w gminie Byczyna. We wszystkich gminach zarejestrowano spadek zakażeń w porównaniu do lat 2020-2022.

Zapadalność na COVID-19 na 100 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu kluczborskiego w latach 2020-2023

źródło: PSSE w Kluczborku

W 2023 roku nie odnotowano żadnych zgonów u osób z rozpoznaniem zakażeniem SARS-CoV-2. Dla porównania od początku pandemii zgłoszono: w 2022 roku – 44 zgony, w 2021 roku – 125, a w roku 2020 – 54.

W 2023 r. kontynuowano szczepienia ochronne przeciwko COVID-19. Szczepienia realizowano w cyklach podstawowych oraz podawano dawki przypominające. W grudniu 2023 roku wprowadzono szczepienia szczepionką białkową podjednostkową, zaktualizowaną pod dominujący podwariant XBB.1.5 (kraken). Szczepienia stanowią kontynuację szczepień wykonywanych w ramach Narodowego Programu Szczepień i mają charakter zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek został objęty finansowaniem ministra właściwego do spraw zdrowia.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B (wzw typu B)

W 2023 roku odnotowano spadek zapadalności na wirusowe zapalenie wątroby typu B - 2 przypadki (3 przypadki zarejestrowane w 2022 r.). Spośród zgłoszonych zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B, wszystkie przypadki miały postać przewlekłą. W 2023 roku nie zarejestrowano ostrego wirusowego zapalenia wątroby typu B.

Najskuteczniejszą metodą zapobiegania zachorowaniu na wzw typ B są szczepienia ochronne oraz przestrzeganie standardów higieniczno-sanitarnych przy wykonywaniu zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanek.

Zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu B na 100 tys. mieszkańców w latach 2013-2023, na terenie powiatu kluczborskiego w porównaniu z Polską i województwem opolskim

ROK	POLSKA	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	POWIAT KLUCZBORSKI
2013	3,8	3,97	7,5
2014	6,94	5,1	0
2015	8,98	7,49	19,9
2016	9,79	5,02	6,2
2017	8,43	6,56	7,8
2018	8,22	7,39	15,8
2019	7,33	4,87	6,4
2020	2,55	2,65	1,6
2021	3,98	1,95	9,8
2022	6,44	3,07	5,0
2023	8,26	8,2	3,4

źródło: NIZP PZH-PIB, WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

Wirusowe zapalenie wątroby typu C (wzw typu C)

W 2023 r. odnotowano spadek zapadalności na wirusowe zapalenia wątroby typu C - 1 przypadek (w 2022 r. było 5 zachorowań). Zgłoszone zachorowanie w 2023 r. miało postać przewlekłą, nie odnotowano przypadku ostrego zachorowania. Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV poprzez szczepienia ochronne, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie poprzez działania nieswoiste, polegające na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń i zabiegów przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

Zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu C 100 tys. mieszkańców w latach 2013-2023, na terenie powiatu kluczborskiego w porównaniu z Polską i województwem opolskim.

ROK	POLSKA	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	POWIAT KLUCZBORSKI
2013	6,8	4,77	7,5
2014	9,22	6,5	18,3
2015	11,14	8,89	13,8
2016	11,13	7,13	4,6
2017	10,23	8,68	12,5
2018	8,96	7,39	3,2
2019	8,55	8,41	6,4
2020	2,46	2,55	8,1
2021	3,21	2,16	3,3
2022	6,53	5,82	8,3
2023	8,67	8,83	1,7

źródło: NIZP PZH-PIB, WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (wzw typu A)

W 2023 roku w powiecie kluczborskim nie odnotowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A. W 2022 roku zarejestrowane 2 przypadki wzw typu A.

Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe

Liczba zachorowań oraz hospitalizacji z powodu zakażeń jelitowych i zatruc pokarmowych w powiecie kluczborskim w 2023 roku

jednostka chorobowa		liczba zachorowań	hospitalizacja
Salmonelozy		8	8
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (wywołane przez <i>Clostridioides difficile</i>)		8	7
Zakażenie jelitowe o etiologii pasożytniczej – lamblioza (giardioza)		1	0
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.		37	17
Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy	8	7
	Inne określone (wywołane przez adenowirusy)	5	5

źródło: PSSE w Kluczborku

Biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

W 2023 roku liczba zachorowań na biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu była nieznacznie wyższa niż w 2022 r. Ogółem zarejestrowano 37 przypadków, w 2022 r. 36 zachorowań.

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2023 r. zgłoszono 13 przypadków wirusowego zapalenia jelitowego, w tym 8 wywołanych było przez rotawirusy. W Polsce w 2023 r. zarejestrowano 6123 przypadki zakażeń wywołanych przez rotawirusy. Nastąpił znaczący spadek zachorowań w porównaniu do 2022 r., w którym zgłoszono 34 211 przypadków.

Rotawirusy są najczęstszym powodem ostrych biegunek zakaźnych u dzieci do 5 roku życia. Objawy wywołane zakażeniem rotawirusami są szczególnie niebezpieczne dla dzieci poniżej 6 miesiąca życia.

W Polsce, od 2021 roku, u dzieci realizowane są obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw rotawirusom. Szczepienia te wykonywane są w schemacie 3 dawkowym i zalecane są przed ukończeniem przez dziecko 20-22 tygodnia życia.

Bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile*

Na terenie powiatu kluczborskiego zgłoszono 8 przypadków zakażeń w większości u osób w wieku powyżej 70 lat (hospitalizowano 7 pacjentów). Dwa przypadki zgłoszone były jako zakażenie szpitalne. Ognisk zakażeń wywołanych przez *Clostridioides difficile*, na terenie powiatu kluczborskiego, nie odnotowano. Nastąpił spadek zachorowań w porównaniu do 2022 r., w którym zgłoszono 14 zakażeń.

Salmoneloza

W 2023 r. w powiecie kluczborskim odnotowano wzrost zapadalności na salmonelozę (zatrucia pokarmowe). Wskaźnik zapadalności w 2023 r. wyniósł 13,5 natomiast w 2022 r. – 5,0.

Podobnie, jak w latach poprzednich, dominującym czynnikiem etiologicznym była odzwierzęca pałeczka *Salmonella Enteritidis*.

Zapadalność na salmonelozę (zatrucia pokarmowe) na 100 tys. mieszkańców w latach 2013 – 2023

ROK	POLSKA	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	POWIAT KLUCZBORSKI
2013	19,2	11,82	9,0
2014	21,30	17,2	16,7
2015	21,83	18,48	36,8
2016	22,50	23,90	44,9
2017	25,27	20,38	26,5
2018	25,15	28,74	4,7
2019	23,24	22,71	7,9
2020	13,82	13,25	17,8
2021	20,79	18,29	9,8
2022	16,3	15,87	5,0
2023	27,41	21,29	13,5

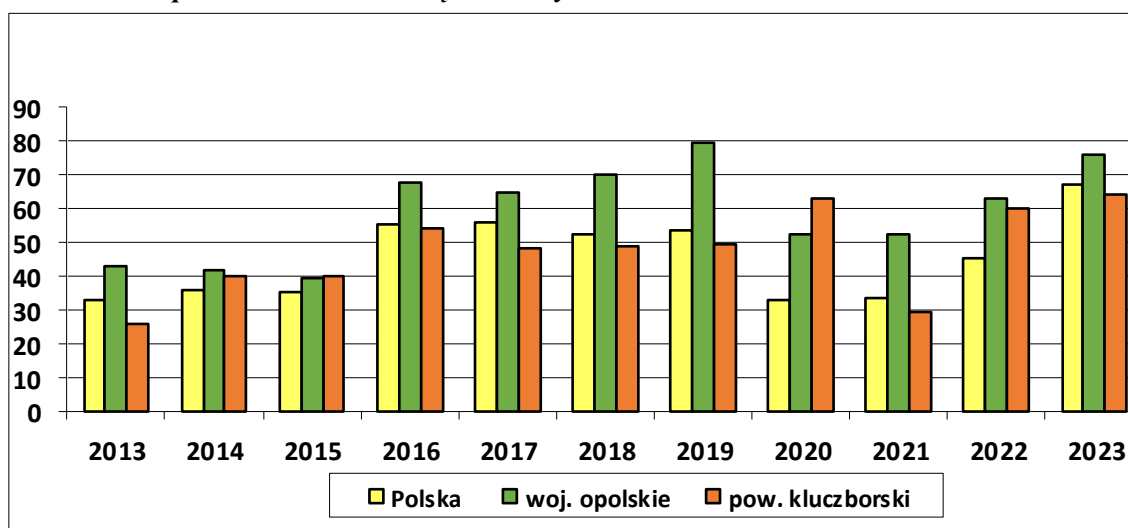
źródło: NIZP PZH-PIB, WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

W 2023 roku nie odnotowano ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową.

Borelioza

W 2023 r. na terenie powiatu kluczborskiego zarejestrowano 38 przypadków boreliozy. Odnotowano niewielki wzrost zapadalności na tę chorobę w porównaniu do 2022 r. (36 przypadków).

Zapadalność na boreliozę na 100 tys. mieszkańców w latach 2013-2023

źródło: NIZP PZH-PIB, WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

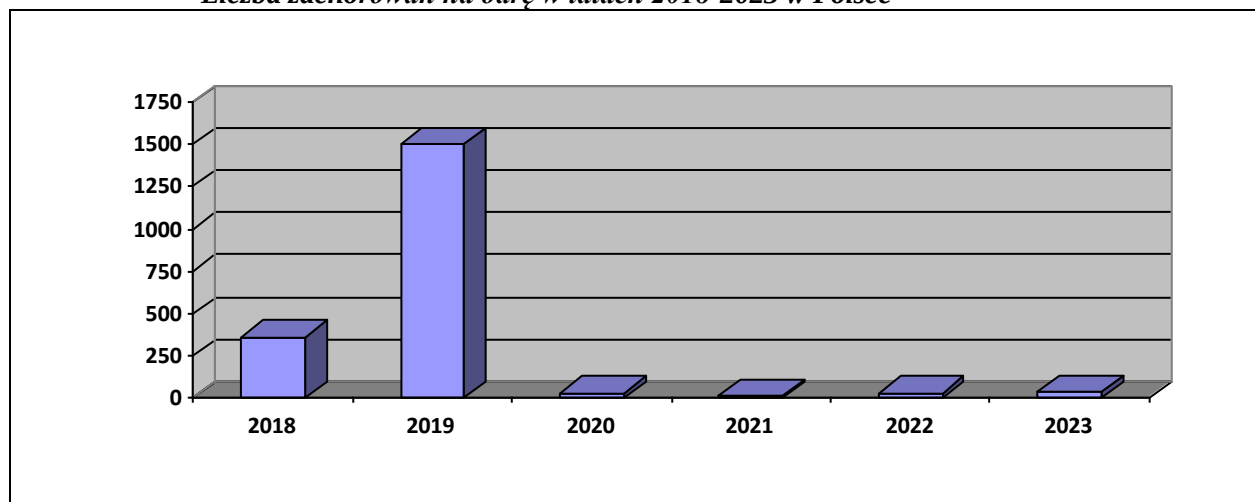
Borelioza zwana inaczej chorobą z Lyme lub krętkowicą kleszczową to wieloukładowa choroba zakaźna wywołana przez krętki *Borrelia burgdorferi*, przenoszona na ludzi przez kleszcze. Podstawową metodą profilaktyki boreliozy jest zapobieganie ukąszeniom przez kleszcze.

Odra

Jest bardzo zakaźną chorobą wirusową, która może wywoływać ogniska. Po okresie wzrostu zachorowań na odrę w latach 2018-2019, nastąpił spadek zachorowań w Polsce. W roku 2023 na terenie powiatu kluczborskiego zarejestrowano 1 rozpoznanie odry, która została potwierdzona laboratoryjnie (w 2022 roku zachorowań na odrę nie odnotowano). Dodatkowo zgłoszono 1 podejrzenie zachorowania na odrę, które wykluczono na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych.

W Polsce realizowany jest program WHO dotyczący eliminacji odry i różyczki. Zgodnie z tym programem każde podejrzenie zachorowania na odrę lub różyczkę powinno być potwierdzone lub wykluczone badaniem laboratoryjnym. W ramach nadzoru badania laboratoryjne wykonuje Laboratorium Zakładu Wirusologii NIZP PZH - PIB w Warszawie.

Liczba zachorowań na odrę w latach 2018-2023 w Polsce

źródło: NIZP PZH-PIB

Skutecznym środkiem zapobiegającym zachorowaniu na odrę jest szczepienie. Szczepienia przeciwko odrze w Polsce są obowiązkowe, a szczepionka podawana jest w postaci skojarzonej ze szczepionką chroniącą przed świnką i różyczką (MMR). Maksymalną ochronę zapewnia podanie dwóch dawek szczepionki.

Nagminne zapalenia przyusznic (świnka)

To wirusowa choroba zakaźna, której źródłem zakażenia jest chory człowiek. Pomimo wprowadzenia obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko tej chorobie, w Polsce w dalszym ciągu występują zachorowania na świnkę. W 2023 r. w Polsce odnotowano 969 przypadków, w 2022 r. – 922. Natomiast w powiecie kluczborskim w 2023 r., podobnie jak w 2022 r., odnotowano jeden „możliwy” przypadek zachorowania na świnkę. Rozpoznanie zostało postawione na podstawie objawów klinicznych, jakie wystąpiły u chorego.

W celu ochrony przed zakażeniem wirusem świnki dostępna jest szczepionka, podawana w postaci skojarzonej ze szczepionką chroniącą przed odrą i różyczką (MMR).

Różyczka

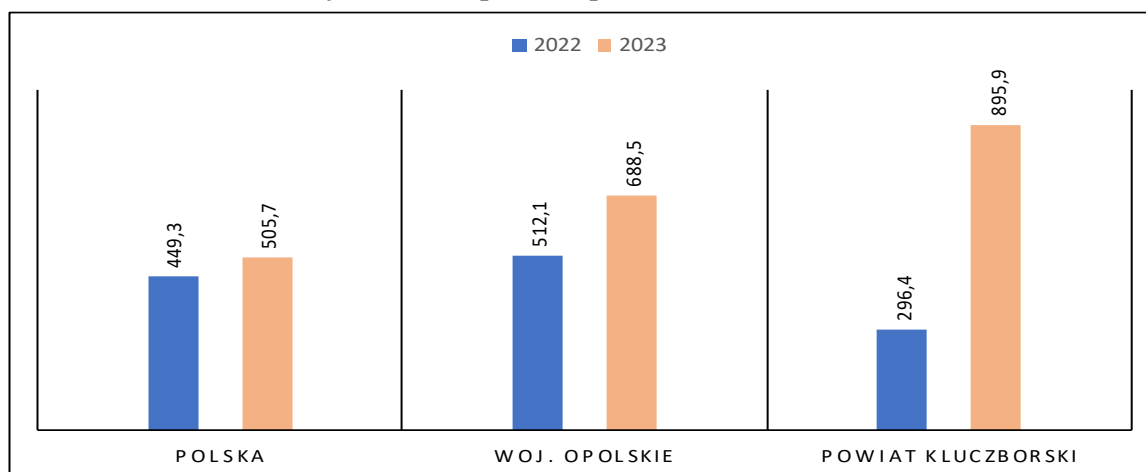
W 2023 r. w Polsce odnotowano 262 przypadki zachorowań na różyczkę, w 2022 r. – 147. Na terenie powiatu kluczborskiego w 2023 r., tak jak w okresie ostatnich kilku lat, nie zarejestrowano potwierdzonych przypadków zachorowań na różyczkę. Do PSSE w Kluczborku w 2023 roku zgłoszono 2 podejrzenia zachorowań na różyczkę. Po przeprowadzeniu badań materiału klinicznego pobranego od podejrzanych osób, zachorowania zostały wykluczone.

Różyczka jest ostrą chorobą wirusową przebiegającą z gorączką oraz wysypką. Pomimo relatywnie łagodnego przebiegu, zapobieganie różyczce jest niezwykle istotne ze względu na powodowanie przez tę chorobę zespołu wad wrodzonych (zespół różyczki wrodzonej) u dzieci urodzonych przez kobiety, które uległy zakażeniu w trakcie trwania ciąży. Szczepienia przeciwko różyczce są w Polsce obowiązkowe, a szczepionka podawana jest w postaci skojarzonej ze szczepionką chroniącą przed świnką i odrą (MMR).

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest wirusową chorobą zakaźną wieku dziecięcego o wysokiej zaraźliwości. W 2023 r. w powiecie kluczborskim, tak jak w Polsce i województwie opolskim, nastąpił znaczny wzrost zachorowań na ospę wietrzną. Zapadalność na ospę wietrzną w powiecie kluczborskim w 2023 r. wyniosła 895,87 a w 2022 roku – 296,43.

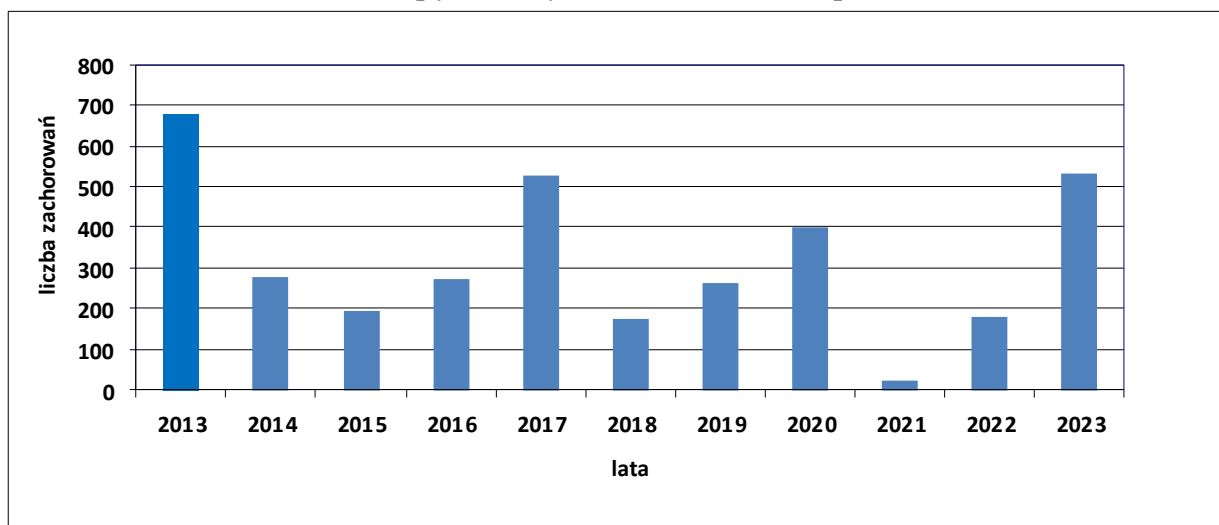
Zapadalność na ospę wietrzną na 100 tys. mieszkańców w latach 2022-2023 w Polsce, województwie opolskim, powiecie kluczborskim.

źródło: NIZP PZH-PIB, WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

Wzrost zachorowań na ospę wietrzną obserwuje się co kilka lat, co przedstawiono wykresie.

Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2013-2023 w powiecie kluczborskim

źródło: PSSE w Kluczborku

Przed zachorowaniem na ospę wietrzną możemy chronić się poprzez szczepienia. Szczepienie przeciw ospie wietrznej jest obowiązkowe (bezpłatne) tylko dla dzieci i młodzieży do ukończenia 19. roku życia z określonych grup ryzyka, w tym dzieci ze żłobków i klubów dziecięcych. Dla pozostałych dzieci i osób dorosłych szczepienia są zalecane (odpłatne).

Szkarlatyna (*plonica*)

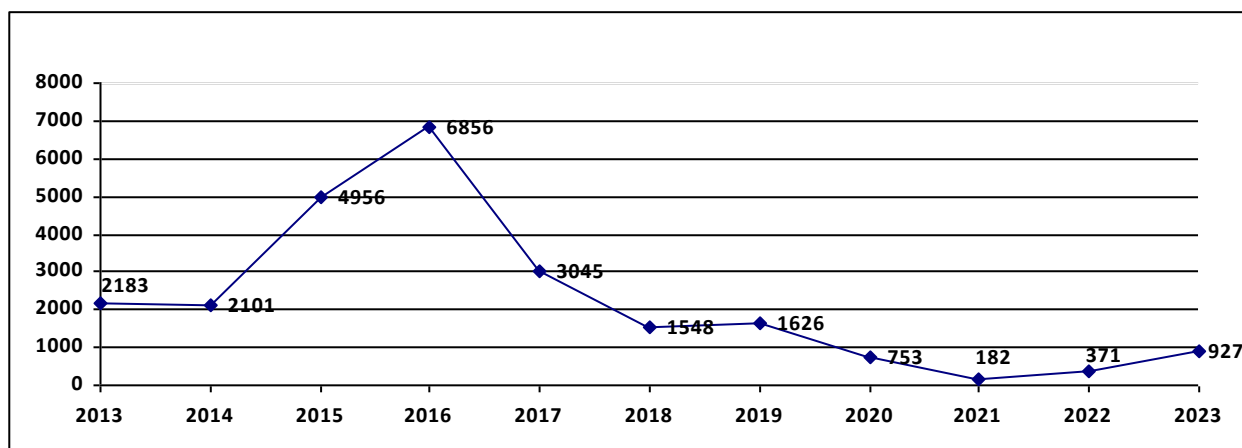
To ostra wysypkowa choroba zakaźna wywołana przez paciorkowce grupy A. W 2023 r. w powiecie kluczborskim odnotowano 83 przypadki płonicy, zakwalifikowane jako przypadki „możliwe” ponieważ rozpoznanie postawiono na podstawie objawów klinicznych. Był to znaczący wzrost w porównaniu do liczby przypadków zarejestrowanych w 2022 r., gdzie zgłoszono 2 „możliwe” przypadki. Wzrost zachorowań dotyczył również Polski (w 2023 r. – 44 644 zachorowań, w 2022 r. – 12 654).

Krztusiec

To ostra, zaraźliwa choroba zakaźna dróg oddechowych, powodowana przez bakterię *Bordetella pertussis*. W Polsce w 2023 r. zarejestrowano 927 przypadków krztuśca. Odnotowano znaczny wzrost zachorowań w porównaniu do zachorowań zgłoszonych w 2022 r. (371 przypadków). Na terenie powiatu kluczborskiego w 2023 r. odnotowano 1 „możliwe” zachorowanie na krztusiec, nie spełniające wymagań laboratoryjnych dla przypadku potwierdzonego.

W Polsce realizowane są obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko krztuścowi u dzieci w pierwszym, drugim, szóstym i czternastym roku życia.

Liczba zachorowań na krztusiec w Polsce w latach 2013-2023

źródło: NIZP PZH-PIB

Inwazyjna choroba pneumokokowa (IChP)

***Streptococcus pneumoniae* (pneumokok)** jest bakterią wywołującą m.in. inwazyjną chorobę pneumokokową zarówno u dzieci, jak i dorosłych. W 2023 r. na terenie powiatu kluczborskiego zarejestrowano 1 przypadek zachorowania, a w 2022 r. odnotowano zachorowanie u 2 osób. Zakażenia pneumokokami występują we wszystkich grupach wiekowych, ale najbardziej narażone są małe dzieci do 2 lat i osoby starsze. Zarejestrowane w 2023 r. zachorowanie wystąpiło u 2-letniego dziecka.

Obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko pneumokokom u dzieci są realizowane w Polsce od 2017 r.

Inwazyjna choroba meningokokowa (IChM)

Inwazyjną chorobę meningokokową wywołuje gram-ujemna dwuinka *Neisseria meningitidis*. Rejestracji podlegają zachorowania w postaci zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych, posocznica lub inna postać inwazyjnej choroby meningokokowej. W Polsce w 2023 r. zarejestrowano 154 przypadki inwazyjnej choroby meningokokowej, w 2022 r. odnotowano 117 zachorowań.

W 2023 r. jak i w 2022 r. na terenie powiatu kluczborskiego nie odnotowano żadnego przypadku inwazyjnej choroby meningokokowej. Na terenie powiatu kluczborskiego od 2007 r. z inicjatywy samorządów prowadzona jest akcja szczepień ochronnych przeciwko *Neisseria meningitidis* z grupy C. Szczepieniami objęte są dzieci 6-letnie. W ramach tych działań zaszczepiono łącznie 5659 dzieci (62,5%).

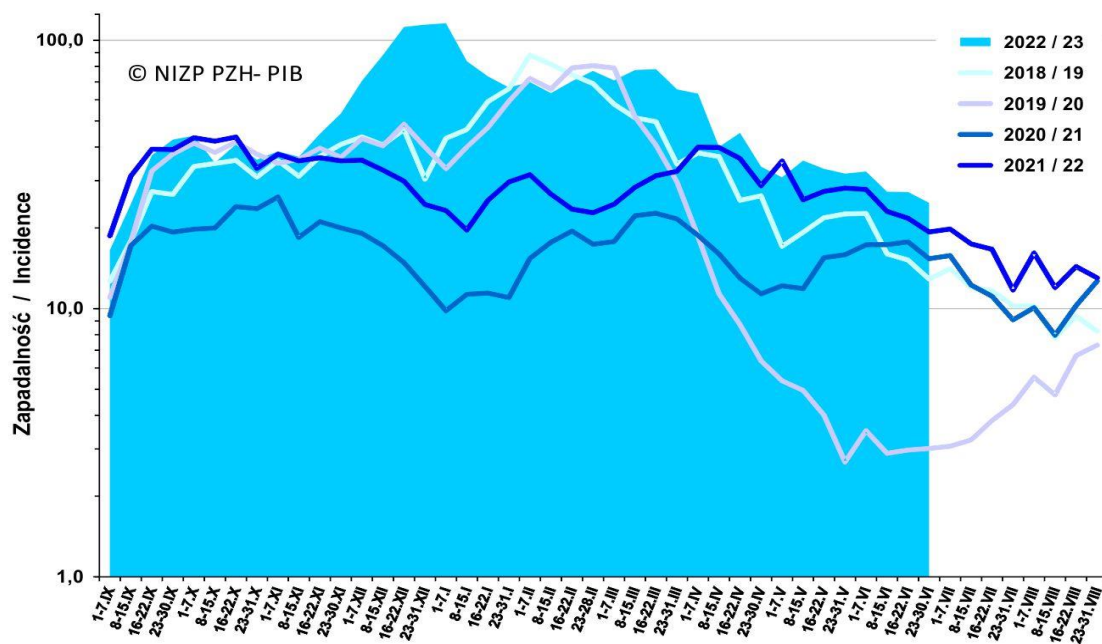
Grypa

To ostra wirusowa choroba zakaźna, która może stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia, a nawet życia. Choroba jest szczególnie niebezpieczna dla dzieci i osób z grup podwyższonego ryzyka. Grypa powoduje skutki zdrowotne, jak i ekonomiczne.

W związku z nowelizacją Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na 2023 r., z dniem 7 lipca 2023 r. zniesiono obowiązek składania przez placówki medyczne do Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawozdań MZ-55 "Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę". W związku z powyższym zakończone zostało publikowanie przez NIZP PZH - PIB opracowań zawierających dane o liczbie zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w Polsce.

Na podstawie składanych do końca I półrocza 2023 r. przez placówki medyczne sprawozdań z zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę, NIZP PZH - PIB udostępnił poniżej przedstawiony raport.

Zachorowania i podejrzenia zachorowań na gripę w Polsce. Średnia dzienna zapadalność (na 100 tys. ludności) wg tygodniowych meldunków w sezonie 2022/23 w porównaniu z sezonami 2018/19 - 2021/22

źródło: NIZP PZH-PIB

Z danych epidemiologicznych NIZP PZH – PIB wynika, że w sezonie 2022/2023 liczba zachorowań na gripę i zachorowań grypopodobnych była najwyższa w porównaniu do poprzednich sezonów.

Przez cały 2023 rok rejestrowane były przypadki grypy potwierdzone laboratoryjnie, wprowadzono również rejestrację przypadków grypy potwierdzonej szybkim testem antygenowym, wykonanym w placówkach medycznych.

Ogółem w 2023 roku w powiecie kluczborskim zarejestrowano 112 przypadków grypy (w roku 2022 – 7 przypadków). Tak jak w roku 2022, w roku 2023 wśród mieszkańców powiatu kluczborskiego nie zarejestrowano żadnych zgonów z powodu grypy.

Zachorowania na gripę w Polsce występują przez cały rok, jednak zwiększona liczba zachorowań występuje w okresie od października do kwietnia.

W Polsce ramach prowadzonego nadzoru nad gripą, od osób chorych, pobierane są próby do badań wirusologicznych, celem określenia krążących typów wirusa w danym sezonie. W sezonie epidemicznym 2022/2023 dominującym szczepem wirusa grypy był szczep wirusa typu A, w przypadku ok. 30% wykryto wirusa grypy typu B.

Najskuteczniejszą i najtańszą strategią zapobiegania grypie są szczepienia. Szczepienia zapewniają również wysoką ochronę przed powikłaniami pogrypowymi. W Polsce nie ma obowiązkowych szczepień przeciw grypie, są one zalecane. Na każdy rok opracowywana jest nowa szczepionka, uwzględniająca szczepy wirusów grypy krążące w poprzednim sezonie. Światowa Organizacja Zdrowia oraz Polski Program Szczepień Ochronnych rekomendują coroczne szczepienie przeciwko grypie.

W powiecie kluczborskim w 2023 r. zaszczepiono przeciw grypie 2,96% całej populacji powiatu (w 2022 r. – 2,7%).

RSV (syncytialny wirus oddechowy)

RSV jest powszechnym wirusem atakującym układ oddechowy. Narażeni na wysokie ryzyko ciężkiego przebiegu choroby są szczególnie niemowlęta i małe dzieci oraz osoby starsze. Obowiązkowa rejestracja zakażeń wirusem RSV została w Polsce wprowadzona w lutym 2023 roku. Spośród zarejestrowanych w 2023 roku w powiecie kluczborskim przypadków zakażeń RSV, 29,17% dotyczyła dzieci do lat 2.

Liczba zachorowań na RSV w 2023 roku w powiecie kluczborskim, województwie opolskim i w Polsce

ROK	POWIAT KLUCZBORSKI	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	POLSKA
2023	24	131	11995

źródło: NIZP PZH-PIB, WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

W Polsce w 2023 roku po raz pierwszy wprowadzono szczepionki przeciw syncytialnemu wirusowi oddechowemu (RSV). Szczepienia są zalecane szczególnie osobom w wieku powyżej 60 roku życia.

Gruźlica

Gruźlica jest bakteryjną chorobą zakaźną o przewlekłym przebiegu występującą w postaci klinicznej gruźlicy płuc (najczęstsza postać) oraz gruźlicy innych narządów. Zaraźliwa jest jedynie gruźlica płuc w okresie prątkowania.

Przepisy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakładają na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia oraz przewidują obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych w okresie prątkowania lub z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie. Leczenie jest bezpłatne dla wszystkich osób przebywających w Polsce.

W 2023 r. w powiecie kluczborskim zarejestrowano 3 zachorowania na gruźlicę płuc (w 2022 r. - 2 przypadki).

Zapadalność na gruźlicę, na 100 tys. mieszkańców, w latach 2013-2023

ROK	POLSKA	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	POWIAT KLUCZBORSKI
2013	18,8	17	20
2014	17,4	14,2	26,7
2015	16,7	16,4	10,7
2016	16,8	15,5	10,7
2017	15,1	13,4	18,7
2018	14,3	12,9	12,6
2019	13,9	11,4	6,3
2020	8,8	8,4	1,6
2021	9,7	9,7	4,9
2022	11,1	9,0	3,3
2023	brak danych	12,1	5,1

źródło: Główny Inspektorat Sanitarny, WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

Wścieklizna

W 2023 r. przeprowadzono 57 dochodzeń epidemiologicznych w przypadkach podejrzenia o zakażenie wirusem wścieklizny wskutek pogryzień przez zwierzęta. Z powodu pogryzienia przez nieznanego zwierzęta zaszczepiono przeciwko wściekliznie 5 osób (4 osoby po pogryzieniu przez nieznanego psa, 1 osoba po pogryzieniu przez nieznanego kota). Kwalifikację i szczepienie po ekspozycji prowadzą lekarze specjalistycznych poradni chorób zakaźnych,

szczepienie jest bezpłatne. W trakcie prowadzonego nadzoru epidemiologicznego współpracowano z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Kluczborku.

Ostre Porażenia Wiotkie

Jak podaje Światowa Organizacja Zdrowia, ryzyko międzynarodowego rozprzestrzeniania się wirusa polio pozostaje zagrożeniem zdrowia publicznego o zasięgu międzynarodowym.

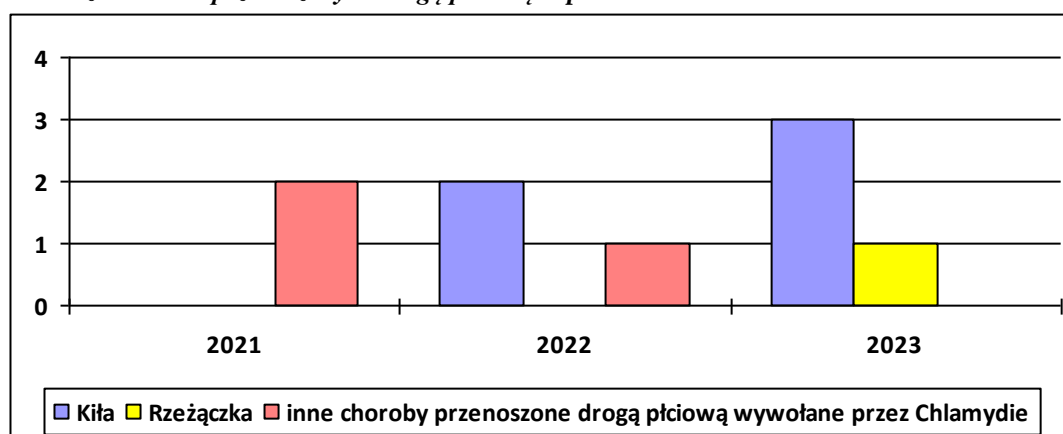
W celu zapobieżenia szerzeniu się zachorowań, w przypadku zawleczenia wirusa na obszar Polski, konieczne jest między innymi utrzymywanie wysokiego poziomu zaszczepienia oraz stałe monitorowanie przypadków ostrych porażeń wiotkich, które są poddawane diagnostyce wirusologicznej dla celów nadzoru epidemiologicznego.

W 2023 roku prowadzono czynny monitoring pod kątem pojawienia się przypadków porażeń wiotkich dzieci do lat 15. W powiecie kluczborskim w 2023 roku, tak jak w roku 2022 nie było zgłoszeń przypadków porażeń wiotkich u dzieci poniżej 15 roku życia. W województwie opolskim w 2023 roku zarejestrowano 1 przypadek, zaś w Polsce odnotowano 66 przypadków.

Choroby przenoszone drogą płciową

Do chorób przenoszonych drogą płciową, które podlegają zgłaszaniu i rejestracji w Państwowej Inspekcji Sanitarnej zaliczamy zachorowania na kiłę, rzeżączkę, ziarnicę weneryczną wywołaną przez chlamydie oraz inne choroby wywołane przez chlamydie przenoszone drogą płciową. W 2023 roku w powiecie kluczborskim zgłoszono ogółem 5 przypadków zakażeń przenoszonych drogą płciową (3 przypadki kiły wczesnej i 2 przypadki rzeżączki). W roku 2022 zgłoszono 1 przypadek kiły wczesnej.

Liczba chorób przenoszonych drogą płciową w powiecie kluczborskim w latach 2021–2023

źródło: PSSE w Kluczborku

Zapadalność (na 100 tys. mieszkańców) na wybrane jednostki chorobowe w powiecie kluczborskim, w porównaniu z województwem opolskim w 2023 roku

Źródło: WSSE w Opolu, PSSE w Kluczborku

JEDNOSTKA CHOROBY	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE	POWIAT KLUCZBORSKI	MIASTO I GMINA KLUCZBORK	MIASTO I GMINA WOŁCZYN	MIASTO I GMINA BYCZYNA	GINA LASOWICE WIELKIE
	Współczynnik zapadalności	Współczynnik zapadalności	Współczynnik zapadalności	Współczynnik zapadalności	Współczynnik zapadalności	Współczynnik Zapadalności
COVID – 19	733,39	917,80	1012,56	1119,47	505,05	603,56
Ospa wietrzna	688,47	895,87	1634,25	442,83	622,50	508,32
Borelioza	76,11	62,42	80,02	25,06	58,73	47,65
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B przewlekłe i BNO	8,20	3,37	3,08	0	11,75	0
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu C przewlekłe i BNO	8,83	1,69	3,08	0	0	0
Salmonellozy Zatrucia pokarmowe	20,01	13,50	24,62	0	0	0
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO	147,96	62,42	52,32	91,90	46,98	79,41
Wirusowe zakażenia jelitowe -rotawirusy	19,48	13,50	9,23	8,35	23,50	31,77
Nagminne zapalenie przysusznicy (świnka)	2,98	5,06	6,16	0	11,75	0
Plonica	140,40	140,03	169,27	108,60	140,94	47,65

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych (PSO)

Obowiązek szczepień ochronnych w Polsce nakłada ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. W 2023 r. wprowadzono nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych. Dodatkowo Główny Inspektor Sanitarny co roku ogłasza Program Szczepień Ochronnych (PSO) na dany rok, ze szczegółowymi wskazaniem dotyczącymi realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych oraz szczepień zalecanych.

Powszechny obowiązek szczepień ochronnych dzieci i młodzieży w 2023 roku dotyczył 12 zakażeń/chorób zakaźnych takich jak: gruźlica, wirusowe zapalenie wątroby typu B, ostre nagminne porażenie dziecięce (*poliomyelitis*), inwazyjne zakażenie *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjne zakażenia *Streptococcus pneumoniae*, błonica, krztusiec, tężec, odra, różyczka, nagminne zakażenie przyusznic (świnka), zakażenie wywołane przez rotawirusy.

Szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży według wieku

WZW B - wirusowe zapalenie wątroby typu B, Hib - inwazyjne zakażenie <i>Haemophilus influenzae</i> typu b Polio (<i>Poliomyelitis</i>) - ostre nagminne porażenie dziecięce												
wiek	gruźlica	WZW B	błonica	tężec	krztusiec	Hib	Polio	odra	świnka	różyczka	pneumokoki	rotawirusy
w 1 dobie życia	✓	✓										
w 2. miesiącu życia		✓	✓	✓	✓	✓					✓	✓
w 4. miesiącu życia			✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓
w 5-6. miesiącu życia												✓
w 6. miesiącu życia			✓	✓	✓	✓	✓					
w 7. miesiącu życia		✓										
w 13-15. miesiącu życia								✓	✓	✓	✓	
w 16-18. miesiącu życia			✓	✓	✓	✓	✓					
w 6. roku życia			✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		
w 14. roku życia			✓	✓	✓							
w 19. roku życia			✓	✓								

Źródło: rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U.2023.2077).

Zgodnie z PSO na 2023 rok, w Polsce obowiązkowe są również szczepienia poekspozycyjne przeciw tężcowi, wściekliznie i błonicy oraz szczepienia realizowane u osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi. Dodatkowo w Programie Szczepień Ochronnych ujęty jest wykaz szczepień zalecanych, takich jak: szczepienia przeciwko COVID-19, grypie, zakażeniom wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV), inwazyjnym zakażeniom *Neisseria meningitidis*, inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b, kleszczowemu zapaleniu mózgu, wzw typu B, wzw typu A, odrze, śwince i różyczce, błonicy, tężcowi i krztuścowi, ludzkiemu wirusowi brodawczaka

(HPV), gruźlicy, cholerze, durowi brzuszemu, wściekliznie, ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis), ospie wietrznej, półpaścowi, japońskiemu zapaleniu mózgu, żółtej gorączce.

Szczepienia ochronne są skuteczną metodą zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne oraz zmniejszają skutki związane z ciężkimi zdrowotnymi następstwami tych chorób. Ograniczają również prawdopodobieństwo zachorowania osób nieuodpornionych, które nie mogą być zaszczepione np. ze względu na wiek lub przeciwwskazania zdrowotne. Ponadto szczepienia ochronne skutecznie zmniejszają ryzyko epidemicznego szerzenia się chorób zakaźnych w populacji, a w dalszej perspektywie – do zlikwidowania poszczególnych chorób zakaźnych. Poddanie szczepieniom wysokiego odsetka osób gwarantuje zahamowanie krążenia drobnoustroju i ochronę populacji zaszczepionej, jak i nie poddanej szczepieniom ochronnym. Próg odporności zbiorowiskowej jest definiowany jako odsetek osób uodpornionych w populacji, po osiągnięciu którego liczba nowych zakażonych zaczyna się zmniejszać. Procentowy wskaźnik osób uodpornionych poprzez szczepienie ma różną wartość w zależności od choroby.

Na podstawie sprawozdań ze szczepień ochronnych w 2023 roku, sporządzonych przez świadczeniodawców realizujących obowiązkowe szczepienia ochronne, dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży przeciw chorobom zakaźnym, wobec których istnieje obowiązek szczepień ochronnych.

Stan zaszczepienia dzieci i młodzieży podlegających obowiązkowym szczepieniom w 2022 r.
(stan zaszczepienia na 31.12.2023 r.)

Wiek	Szczepienie przeciw	Stan zaszczepienia (%)
6 rok życia	Błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis (pierwsza dawka przypominająca)	94,4
6 rok życia	Odrze, śwince, różyczce (dawka przypominająca)	93,2
10 rok życia	Odrze, śwince, różyczce (dawka przypominająca)	94,5
14 rok życia	Błonicy, tężcowi (druga dawka przypominająca)	97,5
19 rok życia	Błonicy, tężcowi (trzecia dawka przypominająca)	95,0

Źródło: PSSE w Kluczborku - sprawozdanie MZ-54 za 2023 r.

Stan zaszczepienia dzieci i młodzieży podlegających obowiązkowym szczepieniom w 2023 r.
(stan zaszczepienia na 31.12.2023 r.)

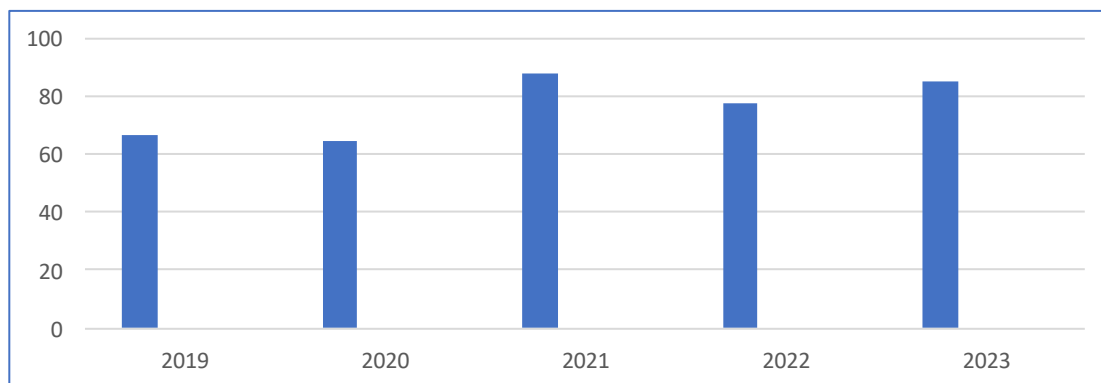
Wiek	Szczepienie przeciwko	Stan zaszczepienia (%)
6 rok życia	Błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis (pierwsza dawka przypominająca)	66,7
	Odrze, śwince i różyczce	62,1
14 rok życia	Błonicy, tężcowi, krztuścowi (druga dawka przypominająca)	73,9
19 rok życia	Błonicy, tężcowi (trzecia dawka przypominająca)	75,9

Źródło: PSSE w Kluczborku - sprawozdanie MZ-54 za 2023 r.

Na terenie powiatu kluczborskiego, podobnie jak w całym kraju, rozpowszechnia się zjawisko odmów wykonywania u dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Spadek odsetka zaszczepionych osób może skutkować powrotem chorób zakaźnych, które udało się ograniczyć, m.in. takich jak odra czy krztusiec.

W porównaniu do 2022 roku na terenie powiatu kluczborskiego w 2023 roku odnotowano niewielki wzrost liczby rodziców/opiekunów dzieci, którzy odmawiają realizacji u swoich dzieci obowiązkowych szczepień ochronnych.

Liczba osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych w latach 2019-2023 na terenie powiatu kluczborskiego

źródło: PSSE w Kluczborku

Obowiązek poddania dziecka szczepieniom ochronnym jest obowiązkiem ustawowym, z którego zwolnić mogą jedynie przeciwwskazania zdrowotne. Na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, osoby przebywające na terenie Rzeczypospolitej Polskiej są obowiązane na zasadach określonych w tym akcie prawnym do poddania się szczepieniom ochronnym. W przypadku osoby nieposiadającej pełnej zdolności do czynności prawnych odpowiedzialność za poddanie obowiązkowi szczepień spoczywa na osobie sprawującej prawną pieczę nad osobą małoletnią. Niewykonanie obowiązku szczepień ochronnych skutkuje konsekwencjami administracyjnymi i karnymi.

Program Szczepień Ochronnych obejmuje również szczepienia obowiązkowe dla osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie oraz po ekspozycji na zakażenie. W ramach tych szczepień w 2023 r. wykonano szczepienia przeciwko następującym chorobom:

- tężcowi – zaszczepiono 603 osoby po narażeniu na zakażenie (w 2022 roku – 663 osoby),
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu B – zaszczepiono 9 osób narażonych na zakażenie (w 2022 roku – 14 osób),
- ospie wietrznej – zaszczepiono 70 dzieci (w 2021 roku – 61 dzieci).

W 2023 r. do szczepień przeciwko wściekliznie zakwalifikowano i zaszczepiono 5 osób, które miały kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę.

Z dniem 1 czerwca 2023 roku rozpoczęto w Polsce realizację programu powszechnych szczepień ochronnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV), który jest częścią założeń i celów Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Szczepienia przeciw HPV mają charakter zalecanych szczepień ochronnych i są bezpłatne dla dziewcząt i chłopców w grupach wiekowych 12 i 13 lat. Dane o liczbie osób zaszczepionych, w ramach ww. programu, zbierane były poprzez elektroniczny system rejestracji, prowadzonym przez Centrum e-Zdrowie.

HPV to nazwa ludzkiego wirusa brodawczaka, który odpowiada za zachorowania na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe, które dotyczą kobiety jak i mężczyzn.

Przed zakażeniem HPV może uchronić szczepionka. Szczepienie jest najskuteczniejsze, jeśli jest wykonane przed potencjalnym narażeniem na zakażenie HPV, do którego dochodzi głównie drogą kontaktów seksualnych.

Program Szczepień Ochronnych, obok wykazu szczepień obowiązkowych, zawiera także wykaz szczepień zalecanych. W sprawozdaniach z realizacji szczepień ochronnych za 2023 r., przesłanych do PSSE w Kluczborku przez świadczeniodawców, wykazano wykonanie szczepień przeciwko następującym chorobom:

- grypie - zaszczepiono 1753 osób (w roku 2022 - 1625 osób),
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu B - zaszczepiono 207 osób (w 2022 r. - 170 osoby),
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu A - zaszczepiono 17 osób (w roku 2022 - 22 osoby),
- kleszczowemu zapaleniu mózgu - zaszczepiono 37 osób (w roku 2021 - 53 osoby),
- inwazyjnym zakażeniom *Neisseria meningitidis* - zaszczepiono 257 osób (w 2022 r. - 298 osoby),
- ospie wietrznej - 50 osób (w roku 2022 - 29 osób),
- inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* - 29 osób (w 2022 r. - 5 osób),
- tężcowi - 20 osób (w roku 2022 - 33 osoby),
- durowi brzuszemu - 18 osób (w 2022 roku - 10 osób),
- zakażeniom wirusem brodawczaka (szczepienia wykonane poza powszechnym programem szczepień przeciw HPV) - zaszczepiono 36 osób (w 2022 r. - 131 osób).

Wyniki analizy z realizacji szczepień ochronnych są corocznie publikowane na zlecenie Głównego Inspektora Sanitarnego przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny w Warszawie (NIZP PZH - PIB) w biuletynie pt. „*Szczepienia Ochronne w Polsce*”, który stanowi zbiorcze źródło informacji o realizacji szczepień ochronnych w Polsce.

W ramach działań edukacyjnych w 2023 roku przeprowadzono spotkania z młodzieżą szkół ponadpodstawowych, podczas których omawiano zagadnienia związane z profilaktyką chorób zakaźnych, ze szczególnym uwzględnieniem szczepień ochronnych.

Podsumowanie

1. Konieczne jest prowadzenie działań w ramach oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w celu zwiększanie wiedzy mieszkańców powiatu w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych.
2. Wobec coraz częstszego kwestionowania w Polsce znaczenia szczepień ochronnych w zapobieganiu chorobom zakaźnym, konieczne jest prowadzenie działań mających na celu promowanie szczepień ochronnych poprzez powszechną informację i edukację społeczeństwa.

II. Monitoring jakości wody

1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

1.1. Wprowadzenie

Woda przeznaczona do spożycia jest dostarczana przez 11 wodociągów, wykorzystywanych do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę, administrowanych przez dwa przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne (tabela nr 1).

Wymagania, jakim powinna odpowiadać woda do spożycia określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Tabela nr 1.

Lp.	Gmina	Administrator wodociągów	Liczba eksploatowanych wodociągów	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (tys.)
1.	Byczyna	Wodociągi i Kanalizacja HYDROKOM Sp. z o.o. 46-203 Kluczbork, ul. Kołłątaja 7	3	8,6
2.	Kluczbork		2	32,5
3.	Lasowice Wielkie		1	6,3
4.	Wolczyn	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. 46-250 Wolczyn, ul. Traugutta 1	5	11,9

1.2. Zaopatrzenie ludności w wodę do spożycia

Do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia na terenie powiatu wykorzystywane są ujęcia podziemne, ujmujące wodę z utworów trzeciorzędowych i czwartorzędowych, w większości zlokalizowane na terenach wiejskich. Wyjątek stanowią ujęcia dla Kluczborka, które znajdują się na terenach leśnych.

Na terenie powiatu przeważają małe wodociągi, produkujące wodę w ilości od 100 do 1000 m³/dobę. Największym jest wodociąg Kluczbork, produkujący blisko 4 tys. m³ wody na dobę. W tabeli poniżej przedstawiono eksploatowane wodociągi w poszczególnych gminach.

Tabela nr 2.

Gmina	Wodociągi /produkcja wody		
	poniżej 100m ³ /d	100 – 1000m ³ /d	1000 – 10 000m ³ /d
Kluczbork	-	Krzywizna	Kluczbork
Byczyna	-	Polanowice-Byczyna, Kostów, Dobiercice	-
Wolczyn	Szymonków Markotów	Wierzbica Górna, Krzywiczyny, Wolczyn	-
Lasowice Wielkie	-	Chocianowice	-

W końcowej ocenie jakości wody do spożycia za 2023 r., w jednym z nadzorowanych wodociągów – wodociąg sieciowy w Wierzbicy Górnej, jakość wody nie spełniała wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi ze względu na przekroczenie dopuszczalnych stężeń żelaza oraz manganu.

Woda o kontrolowanej jakości jest dostarczana do około 59,2 tys. osób, co stanowi 99,9% ogólnej liczby mieszkańców w powiecie kluczborskim. Około 80 osób z terenów

wiejskich (przysiółki, osady w gminach Kluczbork, Lasowice Wielkie i Wołczyn) korzysta z wody o niekontrolowanej jakości.

1.3. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia

1.3.1. Jakość mikrobiologiczna

W eksploatowanych wodociągach wody podziemne są czyste mikrobiologicznie, wobec czego nie wymagają stałej lub okresowej dezynfekcji. Ze względu na występowanie okresowych zanieczyszczeń mikrobiologicznych wody administratorzy wodociągów wprowadzają dezynfekcję wody podawanej do sieci. **Aktualnie na terenie powiatu kluczborskiego woda jest chlorowana w czterech wodociągach: Kluczborku, Polanowicach-Byczynie, Krzywiźnie i Kostowie.**

W 2023 r. w dwóch wodociągach wystąpiło skażenie mikrobiologiczne wody. Zdarzenia dotyczyły:

- **wodociągu w Markotowie** zaopatrującego w wodę do spożycia dwie wioski (Markotów Duży, Markotów Mały), ogółem około 200 osób.
- **wodociągu w Kostowie** zaopatrującego w wodę do spożycia cztery wioski (Kostów, Miechowa, Janówka, Ciecierzyn), ogółem około 1100 osób.

W próbkach wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli (wodociąg Kostów i Markotów) oraz enterokoki (wodociąg Markotów). We wszystkich przypadkach wydano decyzje o braku przydatności wody do spożycia oraz o warunkowej przydatności wody do spożycia. Zarządcy wodociągów podejmowali działania naprawcze, mające na celu doprowadzenie jakości wody do obowiązujących wymagań (dezynfekcja i płukanie sieci wodociągowej). Badania kontrolne przeprowadzone po działaniach naprawczych przez PSSE w Kluczborku potwierdziły odpowiednią jakość wody we wszystkich wodociągach.

Tabela nr 3. Wodociągi, w których jakość wody w 2023 r. nie odpowiadała wymaganiom mikrobiologicznym określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07.12.2017 r.

Lp.	Wodociąg	Produkcja wody/liczba ludności	Przekroczony parametr – <i>podać wielkość skażenia oraz liczbę dni przekroczeń w roku</i>	Czas trwania przekroczenia (liczba dni)	Działania naprawcze podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kluczborku- PPIS (decyzje, kontrolne próbki wody) oraz administratora wodociągu
1	Markotów	30/5,2 tys.	Bakterie grupy coli – 1 próbka 1jtk/100ml; Enterokoki – 1 próbka 1jtk/100ml;	4 dni	PPIS - decyzja o braku przydatności wody do spożycia, decyzja finansowa, próbki kontrolne Administrator – cysterna z wodą pitną i woda butelkowana, dezynfekcja i płukanie sieci, próbki sprawdzające
2	Kostów	239/1,1tys.	Bakterie grupy coli – 7 próbek 33jtk/100ml 8jtk/100ml; 9jtk/100ml; 9jtk/100ml; 8jtk/100ml; 19jtk/100ml; 1jtk/100ml; 23jtk/100ml;	14 dni	PPIS - decyzje o braku przydatności wody do spożycia, decyzja o warunkowej przydatności wody do spożycia, decyzje finansowe, próbki kontrolne Administrator - cysterna z wodą pitną i woda butelkowana, dezynfekcja i płukanie sieci, próbki sprawdzające

Bakterie grupy coli (z wyłączeniem bakterii *Escherichia coli*) nie są drobnoustrojami chorobotwórczym. Występują naturalnie w jelicie człowieka i zwierząt. Ich obecność w wodzie nie jest dowodem kałowego zanieczyszczenia wody; są wskaźnikiem czystości i stanu integralności systemów dystrybucji wody. Jedną z przyczyn zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody może być pogarszająca się jakość wód podziemnych.

Enterokoki występują przede wszystkim w kale ludzkim oraz niektórych zwierząt. Wykrycie tych bakterii w wodzie świadczy o kontakcie wody pitnej z zanieczyszczeniami pochodzenia kałowego.

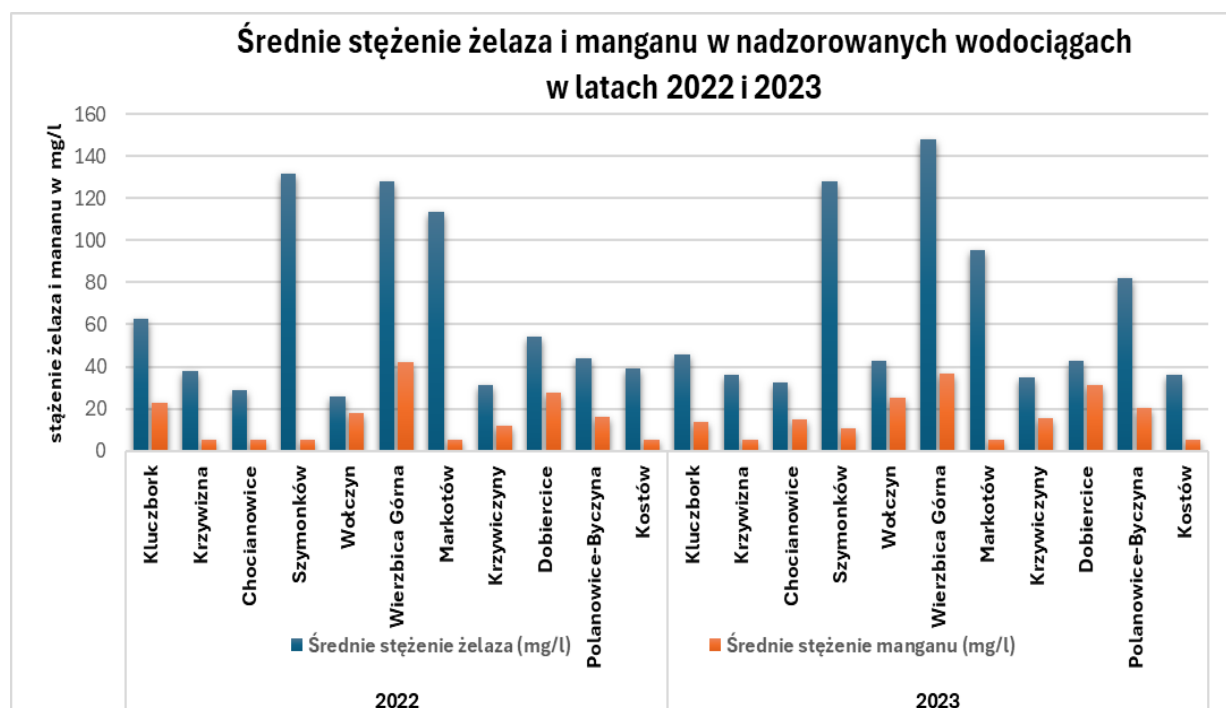
Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. bakterie grupy coli, *Escherichia coli* oraz enterokoki nie mogą być obecne w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

1.3.2. Jakość fizykochemiczna

Wody surowe, ujmowane do spożycia przez ludzi na terenie powiatu kluczborskiego, charakteryzują się przede wszystkim wysokimi stężeniami azotanów, żelaza i manganu, z czym wiąże się zwykle podwyższona mętność i barwa. W większości wodociągów woda jest średnio twarda lub twarda, o niskich zawartościach fluorków, azotynów, amoniaku i chlorków. Parametry, takie jak np. arsen, rtęć, kadm, cyjanki, selen, ołów, miedź, nikiel, pestycydy czy benzo(a)piren występują w bardzo niskich stężeniach (często poniżej oznaczalności metody).

Znaczną zawartością żelaza i manganu charakteryzują się wody surowe z wodociągów w **Kluczborku, Krzywiźnie Szymonkowie, Wierzbicy Górnej i Dobiercicach**. Obecność manganu w wodzie do spożycia, podobnie jak żelaza, może powodować powstawanie osadów w sieci wodociągowej, które odrywają się i w postaci czarnej zawiesiny są widoczne dla konsumenta. **Dopuszczalne maksymalne stężenie żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia wynosi 200µg/l, manganu – 50µg/l.** W wodach surowych żelazo może nawet kilkadziesiąt razy przekraczać dopuszczalne wartości, mangan – kilkanaście razy. Dlatego też wody surowe są poddawane procesom uzdatniania.

Wykres nr1. Średnie stężenie żelaza i manganu w nadzorowanych wodociągach w latach 2022 i 2023 (źródło: dane PSSE w Kluczborku).

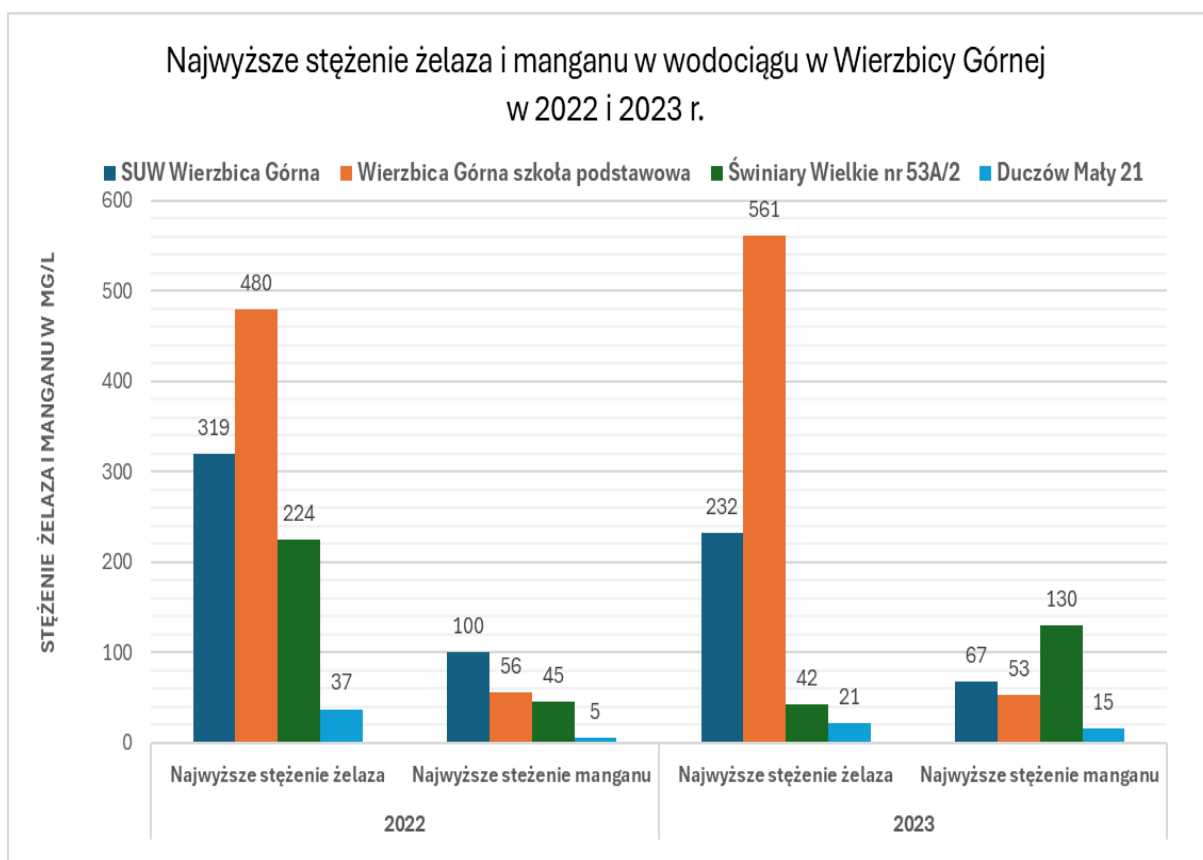

Dopuszczalne maksymalne stężenie żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia wynosi 200µg/l, manganu – 50µg/l.

W wodociągu w Wierzbicy Górnej, w wyniku stwierdzenia ponadnormatywnych stężeń żelaza i manganu w wodzie podawanej do sieci i w sieci wodociągowej, wydano decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia z terminem do 15 stycznia 2024 r., przy zachowaniu dopuszczalnych wartości manganu do 100µg/l oraz żelaza do 500µg/l.

Podwyższone stężenia związków żelaza czy manganu w wodzie nie wiążą się z bezpośrednim szkodliwym wpływem na zdrowie ludzi, nawet jeśli powodują one niepożądane zmiany organoleptyczne wody. Zgodnie z Dyrektywą Unijną parametry te zostały określone jako tzw. „parametry wskaźnikowe” i zostały wyraźnie oddzielone od parametrów o istotnym znaczeniu dla zdrowia człowieka. Na wykresie nr 2 przedstawiono najwyższe zanotowane stężenia żelaza i manganu w Wodociągu w Wierzbicy Górnej uzyskane w ramach monitoringu jakości wody w latach 2022 i 2023.

Wykres nr 2. (źródło: dane PSSE w Kluczborku i administratora wodociągu).

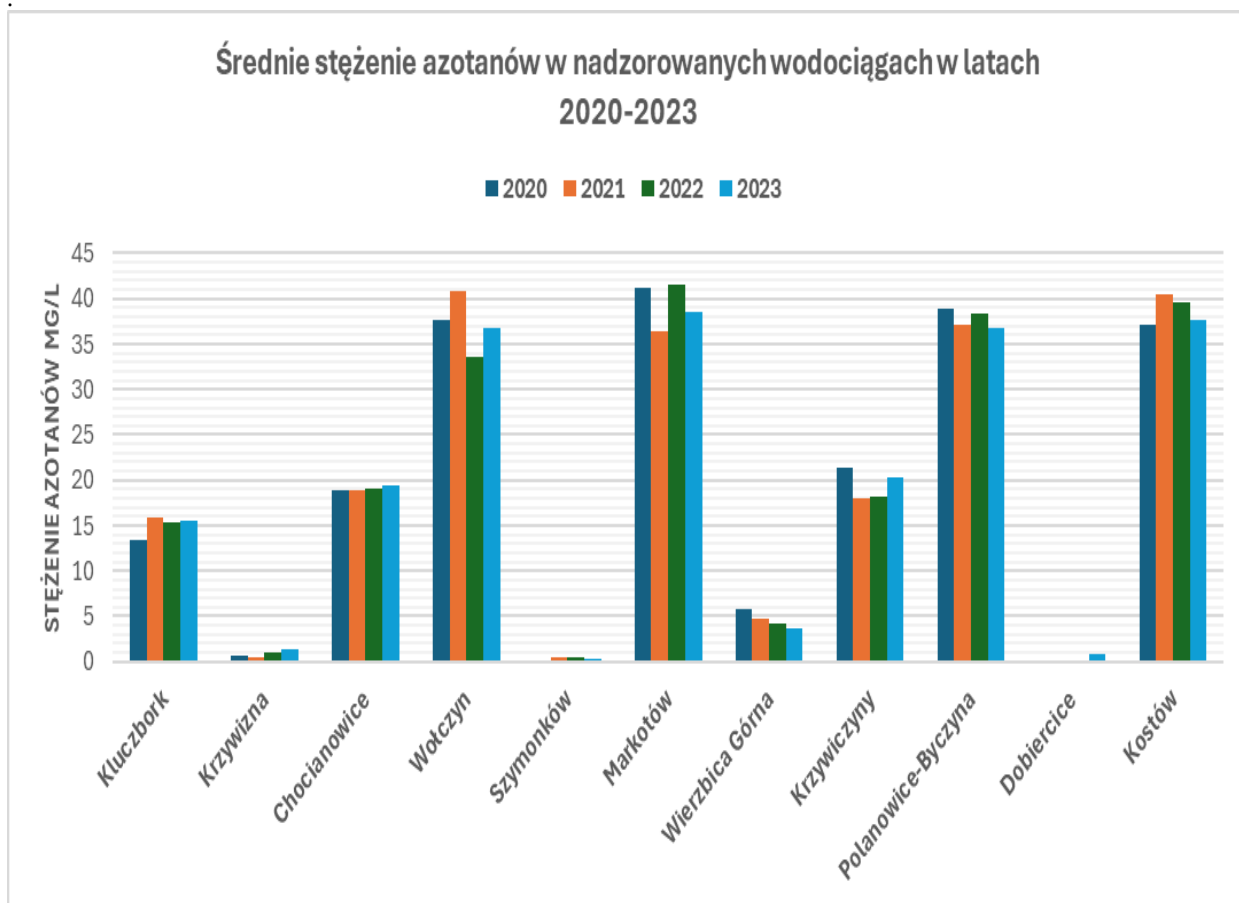

Dopuszczalne maksymalne stężenie żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia wynosi 200µg/l, manganu – 50µg/l.

Z danych przedstawionych powyżej widać, że pomimo uzdatniania wody stwierdzone są ponadnormatywne stężenia żelaza i manganu, zarówno w próbkach wody podawanej do sieci jak i w sieci u odbiorców. Przekroczenia dopuszczalnych wartości żelaza i manganu w wodzie po jej uzdatnianiu świadczy o nieefektywności poszczególnych procesów uzdatniania wody surowej. Wodociąg w Wierzbicy Górnej to obiekt kilkudziesięcioletni. Ze względu na stopień eksploatacji urządzeń, a także wielkość rozbioru wody, może dochodzić do zakłóceń w procesie uzdatniania wody czego efektem mogą być stwierdzone okresowo przekroczenia żelaza, manganu czy wartości mętności. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie wszelkich działań, które skutecznie wpłyną na poprawę jakości wody w zakresie żelaza i manganu w przedmiotowym wodociągu.

Ważnym parametrem ze względu na możliwe zagrożenie dla zdrowia ludzi, szczególnie dla niemowląt karmionych z butelki, są azotany. Maksymalne dopuszczalne stężenie azotanów w wodzie przeznaczonej do spożycia wynosi 50mg/l. Zalecana wartość tego parametru została oparta na występowaniu methemoglobinemii u niemowląt, karmionych z butelki. Jeśli stężenie azotanów przekracza w wodzie 100mg/l, nie należy jej wykorzystywać do przygotowywania pokarmów dla niemowląt karmionych z butelki.

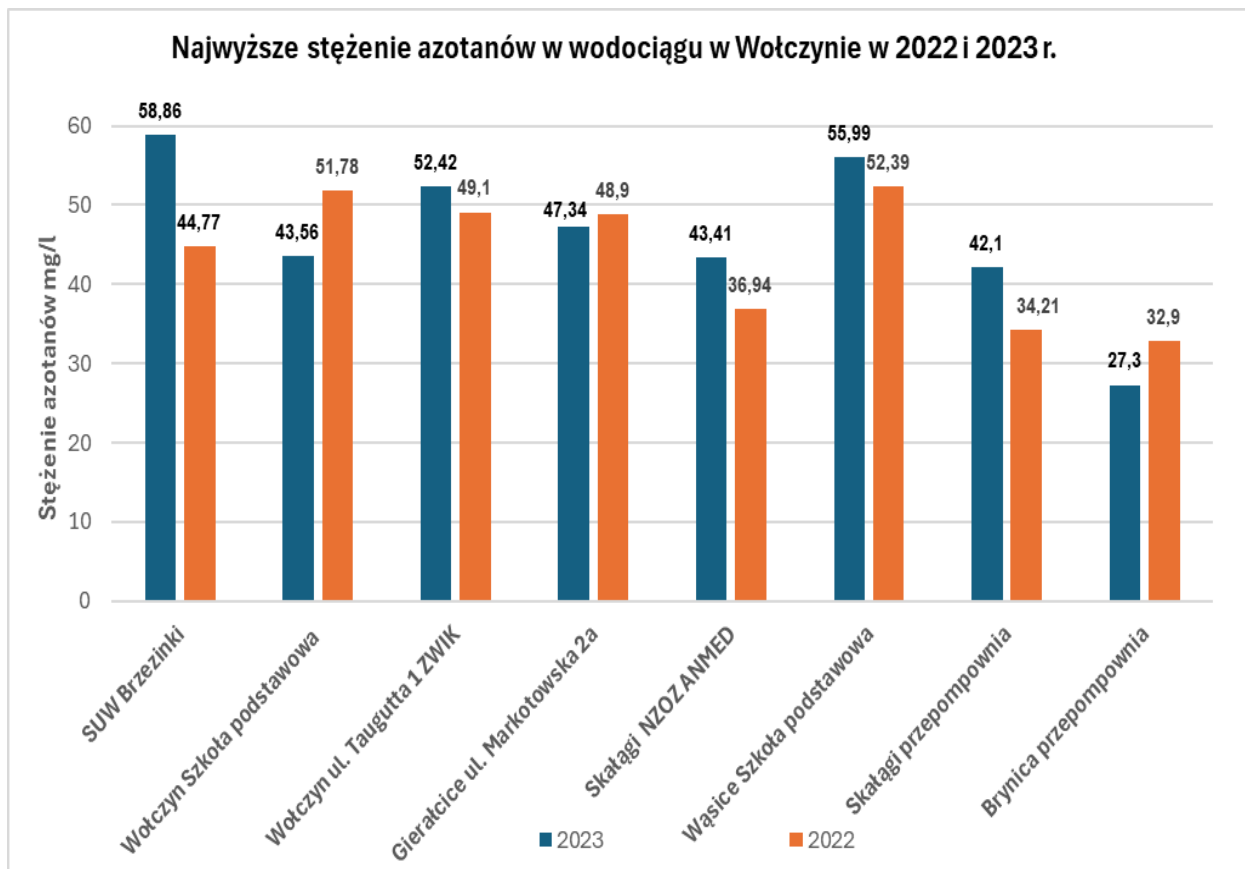
Wykres nr 3. Średnie wartości azotanów (*średnia arytmetyczna*) w wodzie w nadzorowanych wodociągach, stwierdzone w latach 2020-2023. (źródło: dane PSSE w Kluczborku)

Wysokie poziomy azotanów występują w wodzie z wodociągu w Wołczynie (ujęcie Brzezinki). Woda do picia jest ujmowana z czterech studni głębinowych, w których stężenia azotanów przekraczają dopuszczalny poziom 50mg/l. Na ujęciu w Brzezinkach działa automatyczna stacja uzdatniania wody, której zasada działania polega na przepływie wody przez kolumnę filtracyjną ze złożem jonowymiennym, która wymienia jony NO_3 (oraz SO_4^{2-}) na jony Cl^- . Wykres nr 4 przedstawia średnie wartości azotanów w wodzie podawanej do sieci (SUW Brzezinki) oraz w wodzie w sieci u odbiorców w 2023.

Na wykresie nr 4 przedstawiono najwyższe zanotowane stężenia azotanów w wodociągu w Wołczynie uzyskane w ramach monitoringu jakości wody w latach 2022 i 2023 (źródło: badania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kluczborku i administratora wodociągu).

Wykres nr 4.

dopuszczalne stężenie azotanów w wodzie przeznaczonej do spożycia wynosi 50mg/l,

Niepokojący jest fakt, iż pomimo uzdatniania wody w dalszym ciągu stwierdzane są ponadnormatywne stężenia azotanów, zarówno w próbkach wody podawanej do sieci jak i w sieci u odbiorców. Znaczna jest również ilość próbek w których stężenie azotanów są bliskie maksymalnych dopuszczalnej wartości parametrycznej. Dlatego też konieczne jest dokonanie szczegółowej analizy stosowanego procesu uzdatniania wody w aspekcie wzrostu stężenia azotanów w wodzie surowej i ich wpływu na wydolność kolumn filtracyjnych.

W 2023 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kluczborku nie zgłoszono żadnych niepożądanych reakcji związanych ze spożyciem wody w strefach zaopatrzenia poszczególnych wodociągów.

1.4. Charakterystyka urządzeń zaopatrujących ludność w wodę do picia

Stacje uzdatniania wody i stacje wodociągowe nadzorowanych wodociągów są zlokalizowane z dala od tras tranzytowych, zakładów pracy oraz wysypisk odpadów. W 10 wodociągach prowadzone jest uzdatnianie wody. W wodociągu Markotów woda nie podlega żadnym procesom uzdatniania. Stosowane procesy uzdatniania wody w poszczególnych wodociągach przedstawiono w tabeli nr 4 (*źródło: administratorzy wodociągów*).

Tabela nr 4.

Wodociąg	Stosowane procesy uzdatniania
Kluczbork	napowietrzanie, odżelazianie, chlorowanie
Krzywizna	napowietrzanie, odżelazianie, odmanganianie, chlorowanie
Dobiercice	odżelazianie, odmanganianie, napowietrzanie, ozonowanie
Szymonków	napowietrzanie, odżelazianie, odmanganianie
Wierzbica Górna	napowietrzanie, odżelazianie, odmanganianie
Krzywiczyny	napowietrzanie, odżelazianie, odmanganianie
Chocianowice	napowietrzanie, odżelazianie, odmanganianie
Wołczyn (ujęcie Brzezinki)	wymiana jonowa
Kostów	wymiana jonowa, chlorowanie
Polanowice-Byczyna	chlorowanie

Długość sieci wodociągowej eksploatowanych wodociągów oraz rodzaj materiału, z którego sieć jest wykonana przedstawiono w tabeli nr 5 (źródło: administratorzy wodociągów).

Tabela nr 5.

Gmina	Liczba eksploatowanych wodociągów	Długość sieci wodociągowej w km	Materiały, z których wykonana jest sieć
Kluczbork	2	259,7	żeliwo, PCV, PE, stal, PEH, azbestocement, PEHD
Byczyna	3	116,9	żeliwo, PCV, PE, PEH
Wołczyn	5	122,9	żeliwo, PCV
Lasowice Wielkie	1	116,2	PCV, PEH

Z azbestocementu wykonane są krótkie odcinki sieci wodociągów w Kluczborku (miasto Kluczbork 2,7km) i Krzywiznie (Łowkowice, Bąków 6,3km).

2. Jakość ciepłej wody w podmiotach leczniczych i budynkach użyteczności publicznej pod kątem obecności pałeczek *Legionella sp.*

Zgodnie z planem pobierania próbek wody ciepłej w kierunku obecności bakterii *Legionella sp.*, pobrano do badań 16 próbek w podmiotach leczniczych w Kluczborku (PCZ Szpital Powiatowy w Kluczborku, Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Wołczynie), w Domach Pomocy Społecznej w Kluczborku oraz w Stobrowskim Centrum Seniora w Kluczborku.

W dwóch z pobranych próbek wody stwierdzono obecności bakterii *Legionella sp.* (Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Wołczynie). Działania naprawcze podjęte przez zarządców obiektów były skuteczne. Wszczęte postępowanie umorzono w związku z przedłożeniem wyników stwierdzających odpowiednią jakość ciepłej wody użytkowej.

3. Jakość wody na pływalniach i basenach

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r., poz. 147), ***pływalnia to obiekt kryty lub odkryty, z wodą przepływową, przeznaczony do pływania lub kąpieli, posiadający co najmniej jedną nieckę basenową, z trwałym brzegiem i dnem, wyposażony w urządzenia sanitarne, szatnie i natryski.*** Na terenie powiatu kluczborskiego obiektem spełniającym kryteria ww. definicji jest kryta pływalnia w Kluczborku.

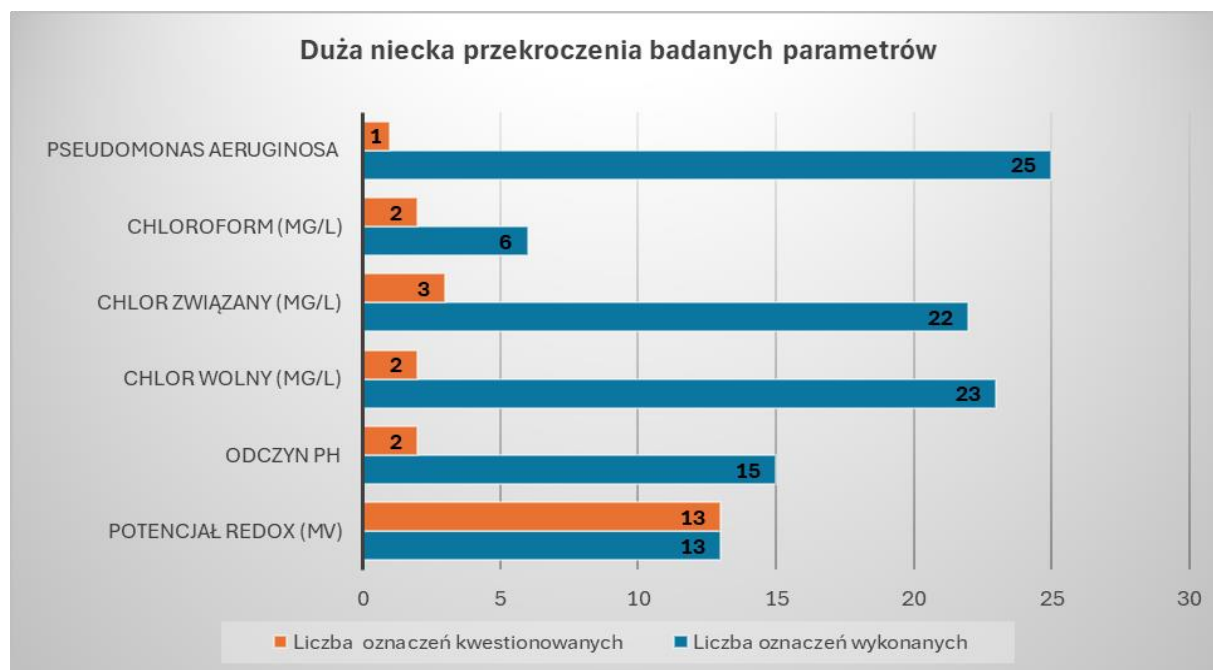
Letnie baseny sezonowe w Bąkowie, Wolczynie i Byczynie nie spełniają ww. kryteriów, gdyż w nieckach basenowych nie ma instalacji wody przepływowej.

Kryta pływalnia w Kluczborku - nadzór nad jakością wody prowadził zarządca obiektu oraz PSSE w Kluczborku, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 9 listopada 2015 r. (Dz. U. t.j. z 2022 r., poz. 1230). Badania jakości wody na pływalni wykonywano:

- zgodnie z harmonogramem, uzgodnionym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Kluczborku i wymaganą częstotliwością określoną w załączniku nr 3 do wyżej cytowanego rozporządzenia;
- w wymaganym zakresie badań obejmującym parametry mikrobiologiczne (*Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, *ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C*, *gronkowce koagulazo-dodatnie*, *Legionella sp.*) oraz fizykochemiczne (*mętność*, *chloroform*, *suma THM*, *azotany*, *utlenialność*, *chlor wolny*, *chlor związany*, *potencjał redox*, *odczyn*),
- z zastosowaniem metodyk referencyjnych określonych w załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia,

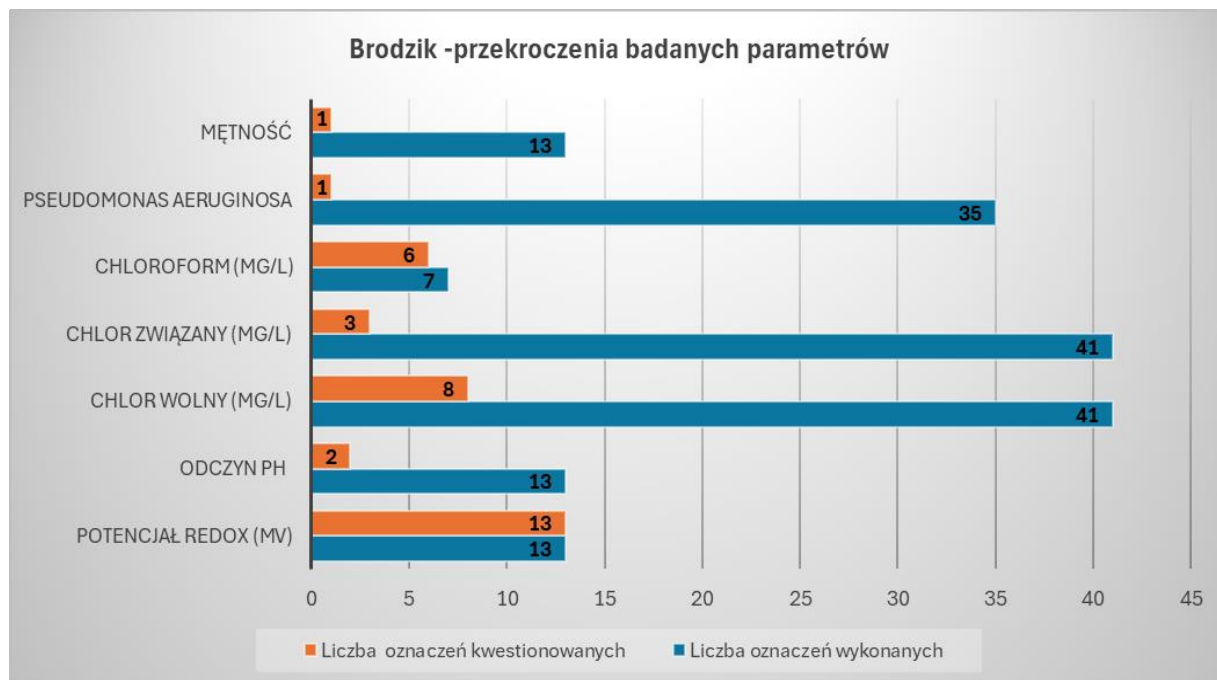
Na wykresach nr 5 i 6 przedstawiono informacje o badanych parametrach, których wartości nie spełniały wymagań cytowanego rozporządzenia (wartości zaniżone w stosunku do wymagań lub zawyżone).

Wykres nr 5. Przekroczenia parametrów w dużej niecce (źródło: badania PSSE w Kluczborku i zarządcy Krytej pływalni w Kluczborku).

W okresie objętym oceną pozostałe badane parametry (*mętność*, *azotany*, *utlenialność*, *suma THM*, *bakterie Escherichia coli*, *ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C w 1 ml wody*) **nie przekraczały** dopuszczalnych stężeń/wartości.

Wykres nr 6. Przekroczenia badanych parametrów w brodziku (źródło: badania PSSE w Kluczborku i zarządcy Krytej pływalni w Kluczborku)

Parametry, które w okresie objętym oceną **nie przekraczały** dopuszczalnych stężeń/wartości to **azotany, suma THM, utlenialność, bakterie Escherichia coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C, gronkowce koagulazo-dodatnie.**

Stwierdzone przekroczenia parametrów fizykochemicznych w dużej niece i brodziku nie dyskwalifikowały wody basenowej jako przydatnej do kąpieli. Skala kwestionowanych parametrów takich jak potencjał redox, chlor wolny, chlor związany, pH w stosunku do ogólnej liczby wykonanych oznaczeń wskazuje na nieefektywność prowadzonych procesów technologicznych, w tym uzdatniania wody. **Stwierdzone w 2023 r. przekroczenia wymienionych wyżej parametrów fizykochemicznych nie stanowiły bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia osób korzystających z pływalni.**

W 2023 r. ze względu na stwierdzenie zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody bakteriami *Pseudomonas aeruginosa* wydano jedną decyzję zakazującą kąpieli w brodziku i dużej niece oraz nakazujące wyłączenie niecek z użytkowania do czasu zapewnienia odpowiedniej jakości wody. Ponadto wydano 4 decyzje finansowe.

Baseny sezonowe letnie (nie spełniają definicji „pływalni”).

W sezonie letnim 2023 czynny był basen w Ośrodku Wypoczynkowym w Bąkowie. Woda na basenie w Bąkowie w zakresie badanych parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych była przydatna do kąpieli.

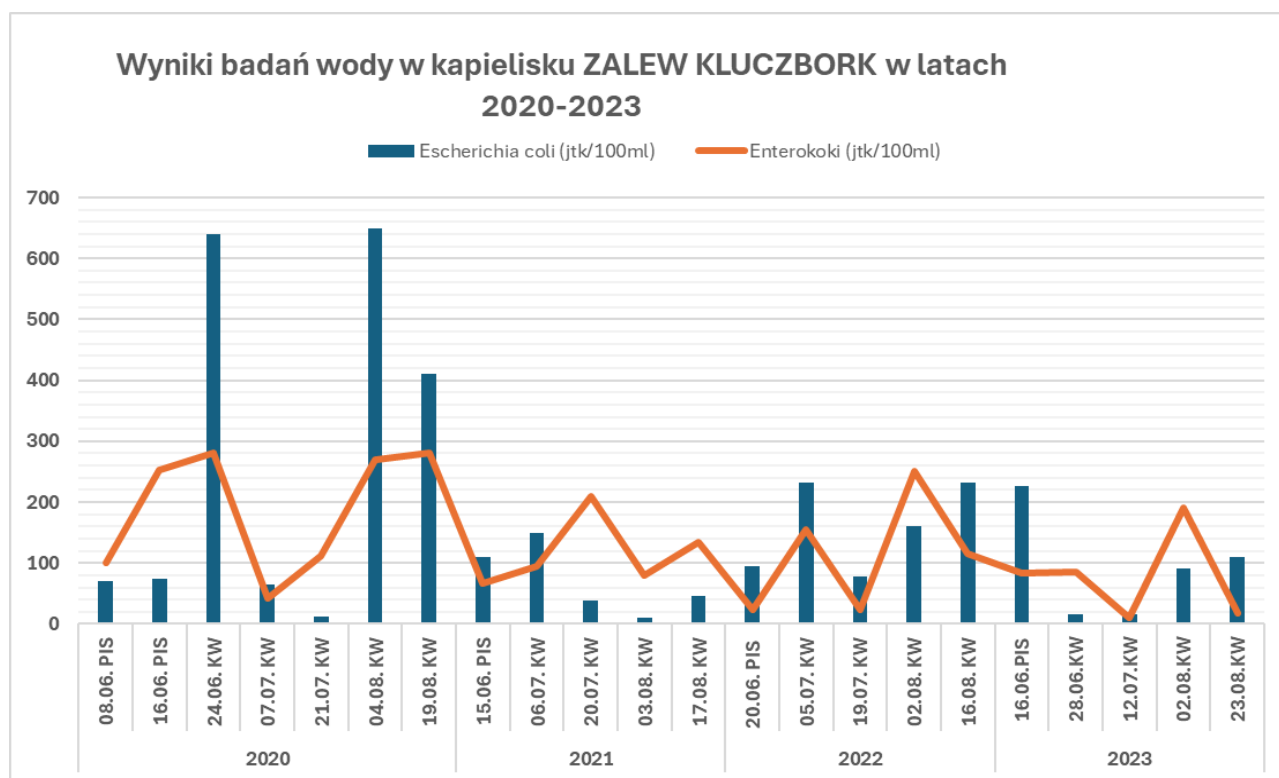
Baseny letnie w Wołczynie i Byczynie od 2020 r. są nieczynne.

W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono zaniedbań w zakresie utrzymania czystości i porządku, stan techniczny urządzeń i sprzętów wykorzystywanych przez turystów był dobry.

4. Jakość wody w kąpielisku

Na poniższym wykresie przedstawiono wyniki badań wody w kąpielisku **ZALEW KLUCZBORK**, wykonane w latach 2020-2023 w ramach wewnętrznej kontroli przez zarządcę obiektu (KW) oraz przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Kluczborku (PIS).

Wykres nr 7. (źródło: badania PSSE w Kluczborku i organizatora kąpieliska)

Wymagania mikrobiologiczne dla badanych parametrów wynoszą odpowiednio: Enterokoki (jtk/100 ml lub NPL/100 ml) ≤ 400 ; Escherichia coli (jtk/100 ml lub NPL/100 ml) ≤ 1000

W sezonie letnim 2023 r. nie kwestionowano żadnej z próbek wody, pobranych na kąpielisku. Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 17.01.2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 255). **Bieżące oceny jakości wody** wydawane były na podstawie sprawozdań z badań jakości wody, zarówno z kontroli urzędowej jak i wewnętrznej. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kluczborku wydał łącznie **5 ocen bieżącej jakości wody stwierdzających przydatność wody do kąpieli**. W trakcie trwania sezonu kąpielowego 2023 r.

- nie stwierdzono pogorszenia jakości wody w kąpielisku,
- nie zarejestrowano zanieczyszczeń w wodzie, mogących mieć wpływ na jej jakość oraz zdrowie kąpiących się osób.
- nie stwierdzono również sytuacji stwarzających ryzyko narażenia osób kąpiących się na działanie zanieczyszczeń.

Po **zakończeniu sezonu kąpielowego**, na podstawie danych z lat **2020-2023**. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kluczborku, **dokonał klasyfikacji** kąpieliska ZALEW Kluczbork – **jakość wody została sklasyfikowana jako dostateczna**. Klasyfikację jakości wody w kąpielisku, określa się jako: „*niedostateczna*”, „*dostateczna*”, „*dobra*” i „*doskonała*”. W latach 2020-2022 – **jakość wody była sklasyfikowana jako niedostateczna**. W latach 2018-2019 jakość wody w kąpielisku nie była klasyfikowana ze względu na brak kompletu badań do klasyfikacji (min. 16 próbek).

W porównaniu do lat poprzednich jakość wody uległa poprawie. Konieczne są jednak dalsze działania mające na celu poprawę jakości wody w kąpielisku, tym samym poprawy warunków zdrowotnych dla osób kąpiących się i uzyskanie wyższej klasyfikacji jakości wody.

Podsumowanie

W 2023 r. monitoring jakości wody w zakresie pobierania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody z kąpieliska, pływalni i basenów oraz ciepłej wody użytkowej w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp., został zrealizowany zgodnie z planem.

Nadzór nad jakością wody prowadzili również administratorzy i zarządcy obiektów w zakresie posiadanych uprawnień i nałożonych prawem obowiązków, tj. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne w odniesieniu do wodociągów, wykorzystywanych do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kluczborku – w odniesieniu do krytej pływalni w Kluczborku i kąpieliska ZALEW KLUCZBORK oraz podmioty lecznicze i użyteczności publicznej – w odniesieniu do ciepłej wody użytkowej.

Wydano 19 decyzji finansowych, dwie decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia, trzy decyzje o braku przydatności wody do spożycia oraz jedną decyzję o tymczasowym zakazie kąpieli na pływalni. Informacje o jakości wody (komunikaty, oceny obszarowe) były umieszczane na stronie internetowej PSSE w Kluczborku oraz przesyłane władzom lokalnym i administratorom wodociągów.

W 2023 r. wystąpiły dwa przypadki skażenia mikrobiologicznego wody w wodociągach w Markotowie i Kostowie. Zdarzenia miały charakter krótkotrwały, a działania naprawcze podjęte przez administratora były skuteczne.

Na terenie powiatu w wodociągach w Kluczborku, Krzywiźnie, Kostowie i Polanowicach-Byczynie woda jest dezynfekowana przy użyciu podchlorynu sodu.

W związku z chlorowaniem wody, wykonywane były dodatkowe oznaczenia chloramin, chloroformu i bromodichlorometanu. Stężenia badanych parametrów były bardzo niskie i nie przekraczały dopuszczalnych poziomów.

III. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej, w tym placówek ochrony zdrowia.

1. Obiekty użyteczności publicznej

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 2023 r. skontrolowano ogółem 119 obiektów, w tym:

- pływalnie i baseny,
- kąpielisko,
- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu,
- hotele i inne obiekty świadczące usługi hotelarskie,
- pozostałe obiekty użyteczności publicznej (m.in. ustępy, stacje paliw, obiekty sportowe, rekreacyjne, cmentarze, kaplice przedpogrzebowe, piaskownice, przystanki PKS),

Przeprowadzono ogółem 106 kontroli, których zakres obejmował m.in. stan sanitarno-higieniczny i porządkowy pomieszczeń i wyposażenia, gospodarkę odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, postępowanie ze zwłokami i szczątkami ludzkimi. W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono rażących nieprawidłowości i zaniedbań. Wydano dwie decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarnego (obiekt świadczący usługi noclegowe, pływalnia) oraz 3 finansowe.

2. Placówki ochrony zdrowia

W 2023 r. skontrolowano 88 placówek ochrony zdrowia, w tym 3 szpitale (VITAL MEDIC w Kluczborku, Kluczborskie Centrum Kardiologii, PCZ S.A. Szpital Powiatowy w Kluczborku), 27 przychodni, 2 laboratoria medyczne, 2 placówki rehabilitacyjno-fizjoterapeutyczne, 3 placówki świadczące usługi z zakresu długoterminowej opieki pielęgniarstwa, zespół ratownictwa medycznego w Wołczynie, Hospicjum stacjonarne Św. Ojca Pio w Smardach Górnych, Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Wołczynie oraz 44 praktyki zawodowe (lekarskie, stomatologiczne i fizjoterapeutyczne). Zakres kontroli obejmował stan sanitarny pomieszczeń i ich wyposażenia, dezynfekcję i sterylizację narzędzi i sprzętu, postępowanie z bielizną, odpadami komunalnymi i medycznymi.

W dwóch obiektach stwierdzono nieprawidłowości. W jednej placówce zakwestionowano stan sanitarno-techniczny wyposażenia (nieprawidłowości zostały usunięte do 31.12.2023 r.), w drugim przypadku stwierdzono brak wymaganej wentylacji mechanicznej nawiewno-wyciągowej (termin realizacji nakazu do 31.03. 2024 r.).

W pozostałych skontrolowanych placówkach nieprawidłowości nie stwierdzono. W placówce VITAL MEDIC w Kluczborku, ul. M. Skłodowskiej - Curie 21 usunięto nieprawidłowość w zakresie nadzoru i dokumentowania oddawanych do sterylizacji narzędzi i sprzętu wielokrotnego użycia stwierdzone w 2022 roku.

IV. Stan sanitarny obiektów, żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Prowadzenie nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym żywności i żywienia jest jednym z podstawowych kierunków działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Realizowany on jest poprzez prowadzenie kontroli sanitarnych w zakładach produkcji i obrotu żywnością, zakładach żywienia zbiorowego oraz w miejscach obrotu materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Stały monitoring ww. obiektów prowadzony jest w celu wyeliminowania potencjalnych zagrożeń dla konsumenta ze strony żywności.

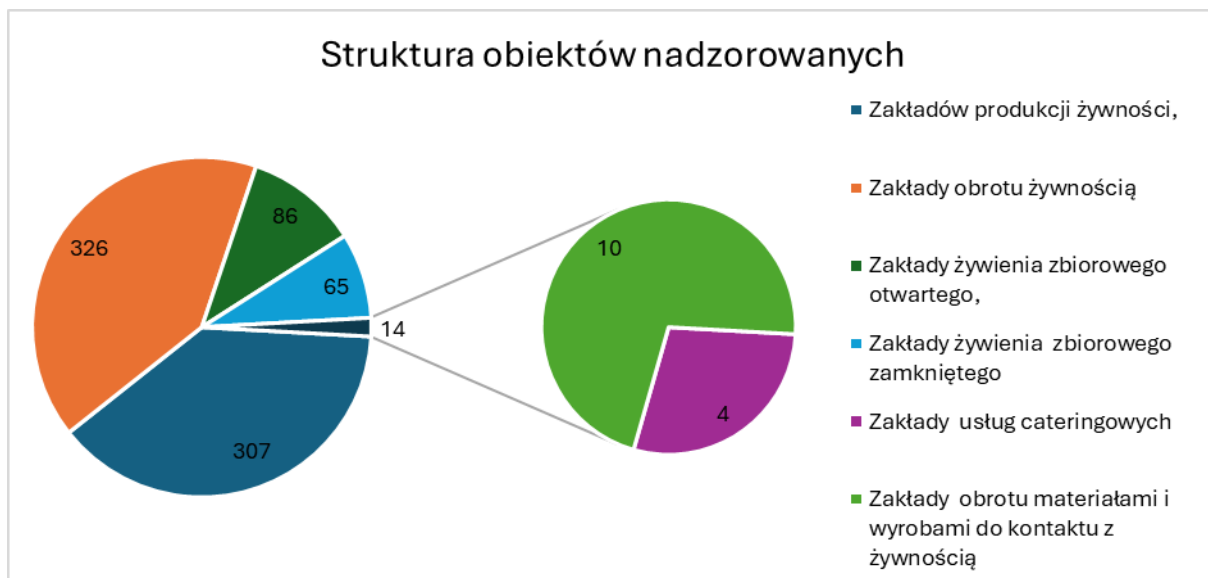
Zgodnie z klasyfikacją statystyczną nadzorowane obiekty podzielono na:

- obiekty produkcji żywności;
- obiekty obrotu żywnością, w tym sklepy, kioski, hurtownie, obiekty ruchome i tymczasowe oraz środki transportu;
- obiekty żywienia zbiorowego z wyszczególnieniem otwartych zakładów żywienia zbiorowego, w tym zakładów małej gastronomii oraz zamkniętych zakładów żywienia zbiorowego;
- miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Odpowiedzialność za bezpieczeństwo żywności spoczywa na przedsiębiorstwie sektora spożywczego, które jest zobowiązane do przestrzegania przepisów prawa żywnościowego, w tym m.in.:

- rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str.1),
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 853/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str.1 z póź.zm.) oraz przepisów krajowych,
- ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 1448) i rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy.

W 2023 r. w rejestrze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kluczborku znajdowało się ogółem 798 zakładów, w tym 307 produkcji żywności, 326 obrotu żywnością i 155 zakładów żywienia zbiorowego (86 żywienia otwartego, 65 żywienia zamkniętego i 4 zakłady usług cateringowych) oraz 10 obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością.

W planie kontroli zaplanowano 211 zakładów, z których skontrolowano 187. Nie skontrolowano 24 zakładów z powodu całkowitej likwidacji działalności w placówce lub czasowego zawieszenia działalności. Kontrole podmiotów działających na rynku spożywczym były planowane z częstotliwością wyznaczoną na podstawie analizy ryzyka zidentyfikowanych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi, obejmującej w szczególności stan faktyczny, klasyfikację obiektów i zakładów do kategorii niskiego, średniego lub wysokiego ryzyka na podstawie kryteriów oceny sanitarnej.

Ogółem w 2023 roku skontrolowano 254 zakłady, w których przeprowadzono 430 kontrole, w tym 187 planowanych i 243 ponadplanowych.

Kontrole ponadplanowe to:

- 121 kontrole granicznych,
- 50 kontrole interwencyjnych, w tym 40 w związku z funkcjonowaniem systemu RASFF (*System wczesnego informowania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach*) i 10 na wnioski klientów, dotyczące nieprawidłowości w funkcjonowaniu zakładów lub niewłaściwej jakości sprzedawanych środków spożywczych,
- 30 kontrole w związku z zatwierdzeniem zakładów do prowadzenia działalności lub rozszerzeniem zakresu działalności,
- 6 kontrole sprawdzających wykonanie wydanych decyzji administracyjnych,
- 36 kontrole akcyjnych (kontrole organizowanych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży, kontrole producentów produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, kontrole zw. z pobieraniem próbek do badań laboratoryjnych).

Interwencje klientów dotyczyły najczęściej wprowadzania do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej (po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości lub o zmienionych cechach organoleptycznych) oraz braku bieżącej czystości w placówkach. Większość interwencji była wnoszona anonimowo, ich zasadność potwierdzono w 3 przypadkach.

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów jest zróżnicowany, działają zarówno obiekty nowoczesne, jak i stare oraz małe (szczególnie sklepy w rejonach wiejskich) i duże (wielkopowierzchniowe obiekty handlowe – markety).

Działalność kontrolno-represyjna

W analizowanym okresie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kluczborku wydał ogółem 215 decyzji administracyjnych, w tym 44 wynikających z naruszenia przepisów prawnych. Pozostałe decyzje dotyczyły zatwierdzenia zakładów do prowadzenia działalności, wykreślenia zakłady z rejestru oraz decyzji finansowych w ramach prowadzonych kontroli granicznych.

Mając na uwadze bezpieczeństwo zdrowotne klientów za stwierdzone nieprawidłowości sanitarne nałożono 21 mandatów karnych na kwotę 4900,00 zł, które w wielu przypadkach pozwoliły na natychmiastowe wyeliminowanie uchybień. Najwięcej mandatów karnych wystawiono w sklepach oraz zakładach żywienia zbiorowego otwartego. Również te obiekty oceniono jako najczęściej wymagające poprawy stanu sanitarno-technicznego.

Najczęstszymi nieprawidłowościami stwierdzanymi w wyniku przeprowadzonych w 2023 r. podobnie jak w latach ubiegłych były:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia;
- brak zachowania bieżącej czystości w placówce;
- wprowadzanie do obrotu przeterminowanych środków spożywczych;
- brak możliwości identyfikacji wprowadzanych do obrotu środków spożywczych luzem;
- brak zapisów GHP /systemu HACCP.

Działalność kontrolno-represyjna w latach 2023 - 2019

	2023	2022	2021	2020	2019
Liczba obiektów objętych nadzorem	798	617	624	645	611
Liczba obiektów zatwierdzonych	23	30	36	32	34
Liczba obiektów skontrolowanych	254	202	184	114	226
Liczba kontroli	305	389	377	443	362
Liczba obiektów sklasyfikowanych	181	113	83	4	127
Liczba decyzji administracyjnych	215	203	249	171	209
Liczba nałożonych mandatów	21	13	7	8	18
Kwota nałożonych mandatów (zł)	4900,00	2350,00	1700,00	2350,00	4350,00
Liczba pobranych próbek	230	193	166	114	243
Liczba próbek zdyskwalifikowanych	2	0	0	0	0

Na podstawie analizy wyników kontroli dotyczących zakładów żywnościowo – żywnościowych można wnioskować, że stan sanitarny zakładów uległ pogorszeniu, o czym świadczy większa liczba nałożonych mandatów karnych, nałożonych głównie za brak bieżącej czystości oraz wprowadzanie do obrotu przeterminowanych środków spożywczych.

Obiekty produkcji żywności

W 2023 r. nadzorem objęto 307 zakładów produkcyjnych, w tym:

- 30 zakładów produkcji żywności,
- 260 producentów produkcji pierwotnej
- 4 - producentów produkcji pierwotnej i RHD
- 10 - podmiotów produkcji żywności warunkach domowych (produkcja wyrobów ciastkarskich)
- 3 - inne wytwórnie żywności (BIOWSKI - zakład konfekcjonowania środków spożywczych LESAFFRE-wytwórnia drożdży i LESAFFRE-wytwórnia polepszaczy).

W tej grupie skontrolowano 20 zakładów, w 9 dokonano oceny na podstawie arkusza. 269 zakładów zakwalifikowano do ryzyka niskiego, 36 zakładów- do ryzyka średniego i 2 zakłady do ryzyka wysokiego. Przeprowadzono łącznie 25 kontroli, w tym 4 interwencyjne.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 8 decyzji administracyjnych wynikających z naruszenia przepisów prawnych (2 nakazujące i 6 płatniczych) oraz 2 decyzje wykreślenia. Do badań laboratoryjnych pobrano 15 próbek, z czego 1 została zakwestionowana -z uwagi na przekroczenie dopuszczalnego poziomu pestycydu (dotyczy ziarna owsa).

W tej grupie zakładów produkcji stwierdzono następujące niezgodności:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładów;
- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych oraz wyposażenia;
- wykorzystanie do produkcji surowców po upływie daty minimalnej trwałości i terminu przydatności do spożycia;
- brak punktu wodnego do mycia rąk w pomieszczeniu produkcyjnym.

W zakładach produkcji urzędowa kontrola prowadzona była w szczególności w zakresie warunków sanitarno-technicznych, prawidłowości stosowanych procesów produkcyjnych, jakości używanych surowców, w tym właściwego stosowania substancji dodatkowych, identyfikacji pochodzenia surowców, warunków ich magazynowania i przetwarzania, systemu dezynfekcji pomieszczeń i sprzętu, przestrzegania higieny przez pracowników, skuteczności systemów bezpieczeństwa żywności wdrożonych przez przedsiębiorców, właściwego znakowania wyrobów.

Obiekty obrotu żywności

Zakłady obrotu stanowią najliczniejszą i najbardziej zróżnicowaną pod względem wielkości, warunków sanitarno-technicznych, wyposażenia oraz asortymentu wprowadzanych do obrotu artykułów grupę nadzorowanych obiektów. Wśród nich są kioski, sklepy, w tym wielkopowierzchniowe markety, magazyny hurtowe oraz placówki wprowadzające do obrotu ograniczoną ilość środków spożywczych tj. apteki, sklepy sportowe.

Nadzorem objęto 326 zakładów, w tym: 171 - sklepów spożywczych, 30 - kiosków, 11- aptek, 9 - magazynów hurtowych, 2 - obiekty ruchome i tymczasowe, 90 – środków transportu, 13 - innych zakładów obrotu żywnością.

Sklepy spożywcze stanowią największą liczbę nadzorowanych placówek - 52%. Nieliczną grupę stanowią duże sklepy- markety, które są wyposażone w odpowiednie urządzenia i sprzęt, zapewniające prawidłowe warunki przechowywania i sprzedaży żywności. Zdecydowaną większość stanowią sklepy małe, znajdujące się głównie na terenach wiejskich.

W tej grupie obiektów skontrolowano 157 zakładów, 129 zakłady sklasyfikowano do niskiego ryzyka, 192 do średniego ryzyka i 5 do wysokiego ryzyka. W tej grupie przeprowadzono 191 kontroli, w tym 37 interwencyjnych. W 20 skontrolowanych zakładach stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne, w związku z powyższym wydano 23 decyzje administracyjne (5 nakazujących, 17 finansowych i 1 zmieniającą), nałożono 16 mandatów karnych na kwotę 3400,00 zł. Pobrano do badań laboratoryjnych 206 próbek, z czego 1 zakwestionowano z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne.

W grupie obiektów obrotu stwierdzono następujące niezgodności:

- wprowadzanie do obrotu przeterminowanych środków spożywczych;
- brak zachowania bieżącej czystości pomieszczeń;
- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i wyposażenia (ściany, podłogi, sufity, urządzenia chłodnicze);
- brak bieżącej, ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk;
- niewłaściwa higiena sprzedaży-brak rozdzielności ważenia produktów „brudnych” od gotowych do spożycia;
- niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych;
- brak możliwości identyfikacji mięsa -dostarczonego w stanie świeżym i zamrożonego we własnym zakresie;
- brak prowadzonych na bieżąco zapisów wynikających z procedur opracowanych w oparciu o zasady systemu HACCP.

Obiekty żywienia zbiorowego - to zakłady bardzo zróżnicowane pod względem rodzaju prowadzonej działalności, ale także metod obsługi, wyposażenia oraz warunków

przewodzenia procesu produkcyjnego. Zakłady te dzielimy na zakłady typu otwartego i zamkniętego.

Zakłady żywienia zbiorowego otwartego – swoją działalność koncentrują na przygotowywaniu posiłków, do których każdy ma dostęp i w których konsumenci mogą wybierać dowolne potrawy lub posiłki zależnie od upodobań np.: restauracje, bary, jadalnie, kawiarnie, pizzerie oraz obiekty małej gastronomii (bary szybkiej obsługi, punkty gastronomiczne stacjonarne, tymczasowe lub mobilne). Nadzorem w 2023 r. objęto 86 zakładów- wszystkie sklasyfikowano do zakładów średniego ryzyka. Skontrolowano 45 zakładów w których przeprowadzono 54 kontrole, w tym 4 interwencyjne. W wyniku kontroli wydano 11 decyzji wynikających z naruszenia przepisów prawnych i nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 900,00 zł.

W grupie obiektów żywienia zbiorowego stwierdzono następujące niezgodności:

- brak zachowania bieżącej czystości pomieszczeń;
- wprowadzenie do obrotu przeterminowanych środków spożywczych;
- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń (ścian, sufitów);
- brak dezynfekcji naczyń wielokrotnego użytku (naczyni do picia);
- brak bieżącej, ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk;
- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń (drzwi).

Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na jakość stosowanych surowców, zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, zabezpieczenie przed wtórnym zanieczyszczeniem żywności – poprzez właściwe warunki mycia i dezynfekcji, monitorowanie obecności szkodników, postępowanie z odpadami, w tym zużytymi tłuszczami smaźalniczymi. W ramach kontroli zwracano także uwagę na informowanie konsumentów o składach, w tym o substancjach powodujących alergię. Sprawdzano identyfikowalność dostawców, monitorowanie wytypowanych punktów kontrolnych (CP) i krytycznych punktów kontrolnych (CCP) wyznaczonych w ramach funkcjonowania systemów zapewnienia bezpieczeństwa żywności (HACCP). Systematycznej poprawie ulega stan techniczny tych obiektów, poprawia się ich funkcjonalność, kuchnie wyposaża się w nowe urządzenia oraz sprzęt produkcyjny.

W skontrolowanych zakładach opracowane są wymagane instrukcje i procedury z zakresu GHP/GMP, we wszystkich zakładach żywienia zbiorowego prowadzących produkcję potraw od surowca do wyrobu gotowego opracowano i wdrożono stałe procedury na podstawie zasad systemu HACCP. Przedsiębiorcy podejmują działania w zakresie aktualizacji opracowanej analizy zagrożeń, w uzasadnionych przypadkach weryfikują wyznaczone CCP; aktualizują również dokumentację z zakresu GHP, a szczególnie instrukcje mycia, dezynfekcji, wykazy stosowanych środków myjąco-dezynfekujących. Zapisy wynikające z w/w dokumentów prowadzone są na bieżąco.

Obiekty żywienia zbiorowego zamkniętego – to zakłady prowadzenia działalności w zakresie zorganizowanego żywienia, w szczególności w szpitalach, zakładach opiekuńczo-wychowawczych, żłobkach, przedszkolach, szkołach, internatach, zakładach pracy, określonych grup konsumentów. W tej grupie obiektów nadzorem objęto 65 placówek, skontrolowano 26, przeprowadzono 29 kontroli, w tym 2 interwencyjne. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 1 decyzję administracyjną z naruszenia przepisów prawnych (nakazującą) i nałożono 1 mandat na kwotę 100,00 zł.

Stwierdzone niezgodności w tej grupie obiektów to:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń;
- niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych.

Żywnienie zbiorowe typu zamkniętego realizowane jest przez kuchnie danej jednostki lub w systemie cateringowym, bazującym na produktach i daniach przygotowywanych i dostarczanych przez podmioty zewnętrzne świadczące usługi cateringowe a także podmioty przygotowujące żywność na potrzeby własnej działalności świadczące jednocześnie usługi cateringowe dla klientów zewnętrznych (jednostek organizacyjnych, jednostek systemu oświaty, szpitali, domów pomocy społecznej itp.).

W zakładach tych dokonywano oceny sposobu żywienia na podstawie jadłospisów. Sprawdzano również dostępność jadłospisów dla konsumentów oraz realizację wymagań ujętych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego kontynuowano nadzór nad przestrzeganiem wymagań dotyczących środków spożywczych sprzedawanych i stosowanych w żywieniu zbiorowym dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty. Kontrole te dotyczyły w szczególności przestrzegania wymagań określonych w przepisach ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2023 r. poz. 1448) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1154).

Jakość zdrowotna środków spożywczych

Główny Inspektor Sanitarny corocznie we współpracy z Instytutami naukowo – badawczymi na szczeblu centralnym opracowuje jednolity ramowy plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu. Plan ten uwzględnia wymagania obowiązujących przepisów prawnych dotyczących bezpieczeństwa żywności (w tym materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością) oraz ocenę ryzyka. Obejmuje on urzędową kontrolę i monitoring żywności pochodzenia niezwierzęcego produkowanej i wprowadzanej do obrotu oraz produktów pochodzenia zwierzęcego znajdujących się w handlu detalicznym. W 2023 r plan dla powiatu kluczborskiego został zrealizowany w 100%. Ogółem pobrano 230 próbek, w tym 224 próbek żywności, 3 próbki tłuszczów smażalniczych oraz 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, organoleptyczne, chemiczne, obecność zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych.

Zakwestionowano tylko 2 próbki -1 pobraną w ramach monitoringu z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne i 1 z uwagi na przekroczenie dopuszczalnego poziomu pestycydów. W ramach urzędowej kontroli, jak i monitoringu w przypadku stwierdzenia przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń określonych w aktach prawnych, podejmowane są odpowiednie działania w celu wyeliminowania zagrożenia w ramach urzędowej kontroli oraz systemu RASFF.

Działania podejmowane w ramach funkcjonowania systemu RASFF.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (ang. *Rapid Alert System for Food and Feed*, w skrócie RASFF) służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie, będącymi członkami tego systemu. Do systemu wprowadzane są informacje o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska, i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów. Gdy zaistnieją podejrzenia, że dana żywność może stanowić zagrożenie dla zdrowia i znajduje się w obrocie i/lub w posiadaniu konsumentów, Główny Inspektorat Sanitarny informuje o tym opinię publiczną poprzez publikację ostrzeżeń publicznych na stronie internetowej. Celem ułatwienia dotarcia

z informacją do obywateli komunikaty publikowane są również za pomocą mediów społecznościowych takich jak Facebook i Twitter.

W 2023 r. przeprowadzono 40 kontroli interwencyjnych, dotyczących systemu RASFF. Wszystkie czynności były podejmowane niezwłocznie po otrzymaniu powiadomienia, zgodnie z obowiązującą procedurą. Artykuły spożywcze i materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością będące przedmiotem powiadomień alarmowych/informacyjnych były niezwłocznie wycofywane z obrotu handlowego. We wszystkich przypadkach przedsiębiorcy podjęli we własnym zakresie działania, zmierzające do wycofania produktów niezgodnych z wymaganiami w ramach funkcjonujących procedur. Nie było konieczności wydawania w tym zakresie decyzji administracyjnych.

Przyczyny zgłoszenia powiadomień do RASFF w 2023 r. w przypadku środków spożywczych to obecność organizmów patogennych, zanieczyszczeń mikrobiologicznych, obecność niedozwolonego składnika, niedeklarowanego alergenów, obecność mikotoksyn, akryloamidu, niedozwolone napromienianie a w przypadku w przypadku materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością migracja ołowiu i kadmu, przekroczenie migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych, przekroczenie limitu migracji specyficznej.

Graniczna kontrola sanitarna

Graniczne kontrole sanitarne obejmują żywność pochodzenia niezwierzęcego oraz materiały lub wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, przywożone z państw trzecich (import) lub wywożone do państw trzecich (eksport) jeśli świadectwa urzędowego wymaga kraj przeznaczenia towaru. Kontrole te przeprowadzane są na przejściach granicznych, w składach celnych, miejscach docelowego przeznaczenia lub u podmiotów eksportujących. W 2023 r. przeprowadzono 121 kontroli granicznych – wszystkie dotyczyły eksportu środków spożywczych, wyprodukowanych na terenie powiatu kluczborskiego (mieszkanki piekarskie, polepszacze do przemysłu piekarskiego i cukierniczego oraz gotowe wyroby cukiernicze), do kraju spoza UE. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 121 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez w/w środki spożywcze.

Podsumowanie

1. Na terenie powiatu nie wystąpiły w 2023 roku zjawiska, które stanowiłyby istotne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi pod względem skali zjawiska oraz rodzaju zagrożenia. Wszystkie stwierdzone nieprawidłowości udało się skutecznie wyeliminować, przy pomocy rutynowych procedur postępowania.
2. Najczęściej powtarzającym się problemem było wprowadzanie do obrotu przeterminowanych środków spożywczych oraz brak zachowania bieżącej czystości w placówkach.
3. Najwięcej uchybień sanitarnych stwierdzono w obiektach obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego otwartego. Może to być spowodowane dużą rotacją personelu, a co za tym idzie brakiem dostatecznego doświadczenia i wiedzy pracowników na temat podstawowych zasad higieny, wymagań higieniczno-sanitarnych obowiązujących w zakładach branży spożywczej oraz potencjalnych zagrożeń.
4. Przeprowadzone kontrole sanitarne były skuteczne ze względu na podejmowanie natychmiastowych działań w przypadkach występowania nieprawidłowości. Realizowany przez Państwową Inspekcję Sanitarną system kontroli pozwalał na szybką interwencję i likwidację potencjalnego zagrożenia pojawiającego się na skutek złamania przepisów sanitarnych.
5. W trosce o zdrowie publiczne niezbędne jest kontynuowanie działań edukacyjnych prowadzących do wzrostu świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, a także upowszechniania wiedzy nt. racjonalnego żywienia i zdrowego trybu życia.

V. Stan sanitarny środowiska pracy

Nadzór sanitarny nad warunkami pracy ma na celu wzmocnienie ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy, w tym przede wszystkim ma służyć zapobieganiu powstawania chorób zawodowych.

W 2023 r. prowadzono kontrole warunków pracy i oceny narażenia zawodowego oraz udostępnianie do obrotu produktów biobójczych i kosmetyków. Kontrolą objęto również producenta kosmetyków (HEALTHY LIFESTYLE, Krzysztof Szymlarz, Biadacz-Kamienisko 1).

Ogółem wydano 10 decyzji administracyjnych merytorycznych i 8 decyzji finansowych. Wydano 1 postanowienie o nałożeniu grzywny oraz 3 postanowienia w sprawie chorób zawodowych.

W rejestrze obiektów, nadzorowanych przez Oddział Higieny Pracy w 2023 r. (stan na dzień 31.12.2023 r.), znajdowało się **160** zakładów pracy, w których ogółem zatrudnionych było **6 139** pracowników.

Liczba zatrudnionych osób w zakładzie	Liczba zakładów rejestrze	Ogółem zatrudnionych pracowników	Liczba skontrolowanych zakładów w 2023 r.	Liczba zatrudnionych w skontrolowanych zakładach pracy w 2023 r.
do 9	71	362	21	111
od 10-49	57	1176	18	362
od 50-249	26	2538	13	1104
250 i więcej	6	2063	6	1179

Na terenie powiatu kluczborskiego większość stanowią zakłady zatrudniające do 9 pracowników. Najwięcej zatrudnionych osób jest w zakładach zatrudniających od 50-249 pracowników.

Do zakładów zatrudniających 250 i więcej pracowników należą: LESAFFRE POLSKA S.A. w Wołczynie, FAMAK S.A. w Kluczborku, SIEGENIA-AUBI Sp. z o.o. w Kluczborku oraz MARCEGAGLIA Poland Sp. z o.o. Ligota Dolna, ZAKŁAD KARNY w Kluczborku, POWIATOWE CENTRUM ZDROWIA S.A. w Kluczborku.

Kryteria wyboru zakładów do kontroli to przede wszystkim narażenie pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia (fizyczne, pyły, chemiczne, rakotwórcze, biologiczne), zakłady nowopowstałe oraz wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego.

W 2023 r. skontrolowano 56 zakładów pracy, w których zatrudnionych było 2756 pracowników, co stanowi 44,9 % ogółu zatrudnionych pracowników w powiecie.

Przeprowadzono ogółem 65 kontroli oraz 3 postępowania w sprawie choroby zawodowej.

Zakres prowadzonych kontroli, w obszarze kontroli warunków pracy, obejmował m.in.:

- badania i pomiary czynników szkodliwych,
- badania profilaktyczne pracowników,
- oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników fizycznych, chemicznych, rakotwórczych i biologicznych,
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym m.in. stosowanie środków ochrony indywidualnej przy pracach z chemikaliami oraz w narażeniu na czynniki fizyczne i pyły,
- występowanie procesów, czynników rakotwórczych i mutagennych w środowisku pracy,
- stosowanie produktów chemicznych,

- stan sanitarno-techniczny pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych,
- przestrzeganie przepisów dotyczących palenia tytoniu,
- przestrzeganie przez pracodawców obowiązków przy pracach związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Zakres kontroli, w obszarze udostępniania na rynku produktów biobójczych, obejmował:

- oznakowanie produktów biobójczych,
- karty charakterystyk kontrolowanych produktów,
- pozwolenie na obrót.

Zakres kontroli, w obszarze udostępniania na rynku produktów kosmetycznych, obejmował:

- oznakowanie produktów kosmetycznych,
- skład kosmetyków, w tym zawartość substancji zakazanych w produktach kosmetycznych.

Ponadto w okresie letnim przeprowadzono wizytacje podczas prac żniwnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w obszarze kontroli warunków pracy to nieaktualne badania środowiska pracy oraz brak potwierdzenia stosowania oświetlenia elektrycznego, zgodnie z obowiązującą Polską Normą (2 przypadki).

W obszarze udostępniania na rynku produktów biobójczych, w dwóch przypadkach stwierdzono brak pozwolenia na obrót produktem biobójczym.

W obszarze udostępniania na rynku produktów kosmetycznych, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ogółem, spośród wszystkich zakładów pracy będących w ewidencji, przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia stwierdzono w 10 zakładach. Narażenie na hałas dotyczyło 174 pracowników.

Zakłady, w których stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych hałasu to:

- FAMAK S.A. w Kluczborku – 89 pracowników,
- PKP CARGOTABOR Sp. z o.o. w Kluczborku – 35 pracowników,
- ATHLETIC Sp. z o.o. w Kluczborku – 2 pracowników,
- ROPEZ s.c. w Kluczborku – 17 pracowników,
- LESAFFRE POLSKA S.A. w Wołczynie - 7 pracowników,
- WIĄZAR–SYSTEM Rozwadowski & Kołodziej Sp.j. w Krzywiczynach – 3 pracowników,
- JAREX Jarosław Wiśniewski, Producent Mebli, Zakład Produkcyjny w Biskupicach – 3 pracowników,
- Fabryka Mebli PIASKI w Wołczynie – 2 pracowników,
- PHUP PROBLACH Artur Spałka w Bąkowie – 10 pracowników,
- PPH MADA Białecki Sp.j. w Bieczynie – 5 pracowników.

W nadzorowanych zakładach pracownicy narażeni są na hałas, którego źródłem są głównie maszyny i urządzenia ślusarsko-spawalnice oraz maszyny do obróbki metali oraz drewna.

W porównaniu z latami ubiegłymi, nie stwierdzono już narażenia na związek chemiczny – dichlorometan, na który narażonych było 6 osób. Pracodawca zamontował system stanowiskowej wentylacji mechanicznej.

**Narażenie zawodowe pracowników w kontrolowanych zakładach na terenie powiatu kluczborskiego
w latach 2019-2023.**

Rok Dane	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba skontrolowanych zakładów	47	25	23	35	56
Zatrudnienie ogółem w skontrolowanych zakładach	2389	2408	1026	1547	2756
Liczba pracowników narażonych na czynniki szkodliwe,	194	191	169	172	174
w tym na:					
- hałas,	188	185	163	166	174
- pył,	1	0	0	0	0
- związki chemiczne,	6	6	6	6	0
- drgania mechaniczne.	0	0	0	0	0

Danych z tabeli nie należy porównywać do lat ubiegłych, ponieważ w każdym roku do kontroli planowane są inne zakłady pracy zatrudniające różną liczbę pracowników.

W 2023 r. wydano 2 decyzje w zakresie poprawy warunków pracy, dotyczące zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-higienicznego ścian i podłóg w pomieszczeniach pracy oraz potwierdzenia stosowania oświetlenia elektrycznego na stanowiskach pracy.

Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kluczborku znajduje się 46 zakładów, w których występuje narażenie na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, takie jak:

- niskowrząca benzyna niespecyfikowana – stacje paliw,
- związki chromu (VI) – ECOGLASS Sp. z o.o. w Wołczynie, PKP CARGOTABOR Sp. z o.o., BLYSS Polska Sp. z o.o., COSMA POLAND Sp. z o.o., TRINEA,
- dichromian potasu (VI) – LESAFFRE POLSKA S.A.,
- chlorek winylu – PHPU GALIŃSCY Kluczbork,
- formaldehyd - POWIATOWE CENTRUM ZDROWIA S.A. w Kluczborku,
- Spaliny Diesla – P.V. PREFABET Kluczbork S.A., EKO-REGION Sp. z o.o., MARCEGAGLIA Poland Sp. z o.o.,
- krzemionka krystaliczna (frakcja respirabilna) - P.V. PREFABET Kluczbork S.A., ŚLĄSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO TECHNICZNO-BUDOWLANE w Kluczborku, ŻWIROWNIA Byczyna, BETONLIT Sp. z o.o. w Trzebiszynie, WIDJO Iwona Karpińska Wierzchy, WAW-BET Smardy,
- pył drewna – zakłady stolarskie,
- promieniowanie jonizujące – SCANMED S.A., Prywatna Przychodnia Stomatologiczna M. Fiutak, ZAKŁAD KARNY w Kluczborku, POWIATOWE CENTRUM ZDROWIA S.A. w Kluczborku, Nowoczesna Stomatologia MALINOWSCY s.c.

W powyższych zakładach pracy narażonych na czynniki rakotwórcze ogółem jest 618 pracowników, w tym 102 kobiety.

W 2023 r. skontrolowano 24 zakłady pracy, w których występuje narażenie na czynniki/procesy rakotwórcze, co stanowi 52% wszystkich zakładów, w których występuje to narażenie. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi oraz kosmetykami.

W 2023 r. ogółem przeprowadzono 7 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, w tym 4 kontrole u dystrybutora, 3 kontrole u stosujących chemikalia. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W zakresie produktów biobójczych przeprowadzono 11 kontroli. Ogółem skontrolowano 24 produkty biobójcze, przede wszystkim produkty biobójcze z grupy insektycydów oraz atraktantów i repelentów. W dwóch przypadkach stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie produktów biobójczych, tj. wprowadzanie produktów biobójczych bez wymaganego pozwolenia na obrót. Wszczęto postępowanie administracyjne.

W 2023 r. objęto nadzorem producenta kosmetyków/podmiotu odpowiedzialnego – HEALTHY LIFESTYLE Krzysztof Szynklarz, Biadacz-Kamienisko. Ogółem skontrolowano 4 produkty kosmetyczne u producenta. Pobrano próbkę kosmetyku do badań mikrobiologicznych. Badania nie wykazały nieprawidłowości.

Ponadto skontrolowano produkty kosmetyczne w obiektach prowadzących obrót produktami kosmetycznymi (m.in. KAUFMANN, ROSSMANN, NATURA). Ogółem skontrolowano 7 obiektów, w których przeprowadzono 8 kontroli. Sprawdzono 49 produktów kosmetycznych (szampony, wody toaletowe/perfumy, kremy i podkłady do twarzy, żele pod prysznic oraz balsamy do ciała). Kontrole kosmetyków, przeprowadzono w zakresie oznakowania udostępnianych produktów kosmetycznych oraz pod kątem zawartości w swoim składzie substancji zabronionych (na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych).

Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad czynnikami biologicznymi

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kluczborku znajduje się 48 zakładów pracy, w których występuje narażenie pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne. Ogółem w tych zakładach narażonych jest 837 pracowników, w tym 837 w grupie 2 narażenia i 513 pracowników w grupie 3 narażenia i 38 w grupie 4. W 2023 r. nie przeprowadzono kontroli w powyższym zakresie.

Choroby zawodowe

W 2023 r. wpłynęły 4 zgłoszenia podejrzenia chorób zawodowych, z tego 1 zgłoszenie przekazano do PSSE zgodnie z właściwością terytorialną).

Przeprowadzono 3 dochodzenia w sprawie podejrzenia choroby zawodowej i sporządzono 3 karty oceny narażenia zawodowego, dotyczące:

- choroby wymienionej w poz. 26 „Choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa – Borelioza z Lyme” – w zawodzie leśnika,
- choroby wymienionej w poz. 20.1 „Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy – zespół cieśni nadgarstka” – w zawodzie szwaczki,
- choroby wymienionej w poz. 15 „Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat” – w zawodzie nauczyciela.

W 2023 r. wydano 2 decyzje w sprawie stwierdzenia choroby zawodowej.

Jedna decyzja dotyczyła sprawy wszczętej w 2022 r. - choroby wymienionej w poz. 15.1 „Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat – guzki głosowe twarde” – stanowisko pracy nauczycielka.

Druga decyzja w sprawie stwierdzenia choroby zawodowej, dotyczyła sprawy wszczętej w 2023 r. - choroby wymiennej w poz. 26 „Choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa – Borelioza z Lyme” – stanowisko pracy leśnik.

Choroby zawodowe zgłoszone w powiecie kluczborskim w latach 2019-2023

Jednostka chorobowa*	2019	2020	2021	2022	2023
Przewlekła choroba narządu głosu	1	-	1	2	1
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni nadgarstka	-	-	-	-	1
Choroby zakaźne lub pasożytnicze – Covid-19/Borelioza	-	-	-	1	1
Kontaktowe zapalenie skóry	1	-	-	-	-
Przewlekłe choroby układu ruchu	-	1	1	-	-
Trądzik olejowy, smarowy o rozległym charakterze	1	-	-	-	-

*Wykaz chorób zawodowych - zał. do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (t.j. Dz. U. 2022/1836)

Stwierdzone choroby zawodowe, w powiecie kluczborskim w latach 2019-2023

Jednostka Chorobowa Zawód	Choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa	Przewlekłe choroby narządu głosu	Kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia o etiologii zawodowej	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy
Nauczyciel	-	3	-	-
Pracownik produkcyjny, pakowacz	-	-	-	1
Leśnik	1	-	-	-
Mechanik, pracownik produkcji	-	-	1	-

Najwięcej chorób zawodowych stwierdza się w grupie zawodowej *nauczyciele* – przewlekłe choroby narządu głosu.

Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w województwie opolskim i powiecie kluczborskim w latach 2018-2023

Lata	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Województwo opolskie	12	25	10	10	22	13
Powiat kluczborski	0	0	1	1	2	2

Podsumowanie

1. W nadzorowanych obiektach nastąpiła poprawa warunków pracy.
2. Pracodawcy zapewniają pracownikom odpowiednią odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej.
3. W 2023 r. najczęściej występujące nieprawidłowości w skontrolowanych zakładach pracy to nieaktualne badania środowiska pracy oraz brak potwierdzenia stosowania oświetlenia elektrycznego na stanowiskach pracy zgodnie z Polską Normą.
Tylko w jednym przypadku wydano decyzję na poprawienie stanu sanitarno-higienicznego pomieszczenia pracy.
4. Przestrzeganie przez pracodawcę właściwych poziomów normatywów higienicznych występujących na stanowiskach pracy czynników szkodliwych, przekłada się na zmniejszenie liczby zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych.
5. Najczęściej występującym czynnikiem szkodliwym w środowisku pracy jest hałas.
6. W obszarze udostępniania na rynku produktów biobójczych, nieprawidłowości dotyczyły braku pozwolenia na obrót produktem biobójczym.

VI. Nadzór na środkami zastępczymi

W 2023 r. na terenie powiatu kluczborskiego przeprowadzano 2 kontrole w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono naruszenia ww. zakazu. Nie otrzymano również żadnych sygnałów o ewentualnych podejrzeniach wprowadzania do obrotu „dopalaczy”.

W 2023 r. nie odnotowano zgłoszeń w ramach obowiązku zgłaszania przez podmioty lecznicze podejrzeń zatruc i zgonów wywołanych środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Państwowa inspekcja sanitarna prowadzi działania edukacyjne i promocyjne. Adresatami działań jest przede wszystkim młodzież szkół gimnazjalnych i licealnych, ich rodzice i opiekunowie, a także nauczyciele i pedagodzy pracujący z młodzieżą. W ramach tych działań przekazywane są informacje o zagrożeniach związanych z zażywaniem dopalaczy oraz prowadzony jest kolportaż materiałów edukacyjnych (plakaty, ulotki dla uczniów, ulotki dla rodziców).

VII. Stan sanitarny w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych.

Nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 338 ze zm.), rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1604) oraz na podstawie art. 10 ust. 1 pkt. 1 i 3 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 900 ze zm.).

Na terenie powiatu kluczborskiego w 2023 r. nadzorem sanitarnym objęte były następujące placówki:

- żłobki – 7
- przedszkola – 31
- szkoły podstawowe – 14,
- zespoły szkół – 18 (w tym: oddziały przedszkolne - 10, szkoły podstawowe - 12, licea ogólnokształcące - 4, technika - 5, szkoła specjalna – 1, szkoła policealna – 1, szkoła branżowa -1),
- warsztaty szkolne - 2
- internaty - 3
- szkoła muzyczna – 1
- świetlica terapeutyczno-wychowawcza „Parasol” – 1
- Powiatowy Ośrodek Doksztalcania Nauczycieli – 1
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – 1
- Domy Dziecka – 3

Łącznie przeprowadzono 88 kontroli, w tym 46 kontroli ponadplanowych m.in. w związku przygotowaniem placówek do nowego roku szkolnego, wypoczynkiem letnim i zimowym oraz na wniosek strony.

W 2023 r. wydano 9 decyzji merytorycznych, w tym jedną decyzja zatwierdzająca spełnienie wymagań higieniczno-sanitarnych w żłobku. Pozostałe decyzje dotyczyły złego stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego podłóg, okien oraz stolarki drzwiowej m.in. w salach zajęć, w pokojach mieszkalnych, w gabinecie medycznym, w sali gimnastycznej kontrolowanych obiektów. Wydano 6 decyzji finansowych.

W wielu placówkach sukcesywnie prowadzone są prace remontowe, w związku z czym stan sanitarno-higieniczny obiektów z roku na rok ulega poprawie. Podczas kontroli nie stwierdzono zaniedbań w utrzymaniu bieżącego porządku i czystości, nie brakowało środków do utrzymania higieny osobistej uczniów, jak również środków do utrzymania czystości w placówkach. Ciągła poprawa następuje w zakresie stanu technicznego mebli szkolnych i urządzeń sportowych - placówki systematycznie wymieniają sprzęt i urządzenia na nowe, posiadające wymaganą dokumentację (certyfikaty, atesty). We wszystkich szkołach zapewniono miejsca do pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych, a wspólne półki w wielu szkołach zastąpiono szafkami indywidualnymi. Stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń oraz otoczenia w nadzorowanych placówkach był prawidłowy.

W trakcie przeprowadzanych kontroli informowano dyrektorów placówek o potrzebie przeprowadzenia wśród dzieci i rodziców działań edukacyjnych z zakresu profilaktyki zakażeń, w szczególności przenoszonych drogą kropelkową. W kontrolowanych placówkach pozostawiano materiały edukacyjne dotyczące m.in.; profilaktyki i zwalczania wszań, zapobiegania zakażeniu świerzmem, podstawowe informacje dotyczące norowirusów, bezpieczne piaskownice, zalecany asortyment w sklepikach szkolnych, informacje o następstwach używania tytoniu

i wyrobów tytoniowych. W szkołach pozostawiono ulotki „Jak wybrać właściwy tornister i dobrze go spakować?”, „Ergonomiczne stanowisko pracy ucznia/dziecka”. Przeprowadzono bezpośrednią edukację wśród uczniów/dzieci na temat higieny osobistej, mycia owoców i wietrzenia pomieszczeń. Ponadto w trakcie kontroli omówiono z dyrektorami placówek zagadnienie dotyczące spożywania przez młodzież napojów energetyzujących pod kątem ich wpływu na zdrowie.

W 2023 r. w placówkach prowadzono działania edukacyjne i informacyjne dotyczące radonu, w celu ograniczenia ryzyka jego negatywnego wpływu na zdrowie (M.P.2021.169). Radon jest gazem radioaktywnym, który występuje naturalnie w glebie, wodzie i skałach. Wraz z powietrzem radon przenika do wnętrza budynków (poprzez pęknięcia w ścianach i fundamentach), gdzie może gromadzić się w zamkniętych przestrzeniach, takich jak piwnice czy pomieszczenia bez wentylacji. Zwrócono uwagę aby jak najczęściej wietrzyć sale zajęć mieszczące się w podpiwniczeniu

Materiały edukacyjne zamieszczone są na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kluczborku.

Ocena warunków środowiska szkolnego

- pomiary temperatury

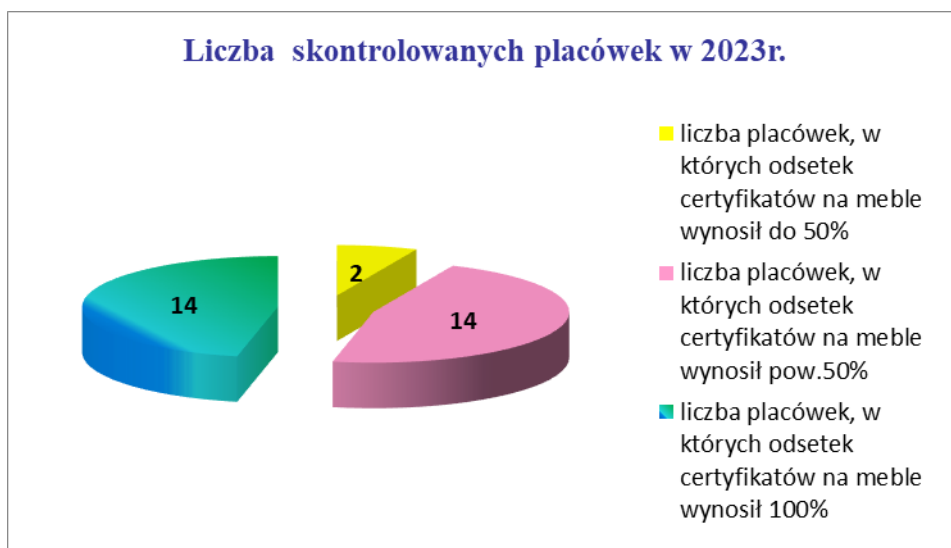
Badania przeprowadzono w 23 placówkach w 197 pomieszczeniach, nieprawidłowości nie stwierdzono.

- analizę rozkładów zajęć

Badania przeprowadzono w 13 placówkach w 163 oddziałach, nieprawidłowości nie stwierdzono. Racjonalne zaplanowanie rozkładów zajęć lekcyjnych w układzie dnia, tygodnia i roku szkolnego jest nieodzownym warunkiem higienicznej organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego w szkole. Z punktu widzenia zasad higieny pracy umysłowej ucznia i zachowania rytmiczności trybu życia, rozłożenie obciążenia nauką powinno być równomierne w ciągu tygodnia. Zajęcia z elementami ruchu stanowią przeciwwagę dla wysiłku umysłowi unieruchomienia uczniów w pozycji siedzącej na pozostałych lekcjach, dlatego powinny być one uwzględniane w każdym dniu zajęć lekcyjnych. Ma to korzystny wpływ na stan zdrowia ucznia, jego samopoczucie i wydajność pracy szkolnej.

- ocena dostosowania mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów - w marcu i we wrześniu w szkołach podstawowych przeprowadzono badanie/ocenę dostosowania mebli do wzrostu uczniów: w 2 placówkach, w 12 oddziałach, zmierzono 117 uczniów. Ocena nie wykazała nieprawidłowości. Podczas oceny stanowiska pracy ucznia informowano na bieżąco o przestrzeganiu zasad prawidłowego zestawienia mebli, ich oznakowania, zróżnicowania mebli w poszczególnych klasach. Poinformowano również aby dzieci zajmowały odpowiedni rozmiar ławek i krzeseł w przypadku zmiany sali lekcyjnej. Na każdej przeprowadzanej kontroli w przedszkolach, szkołach podstawowych oraz średnich przeprowadzano działania informacyjno-edukacyjne dot. ergonomicznego stanowiska pracy dziecka/ucznia.

Liczba certyfikatów mebli w placówkach

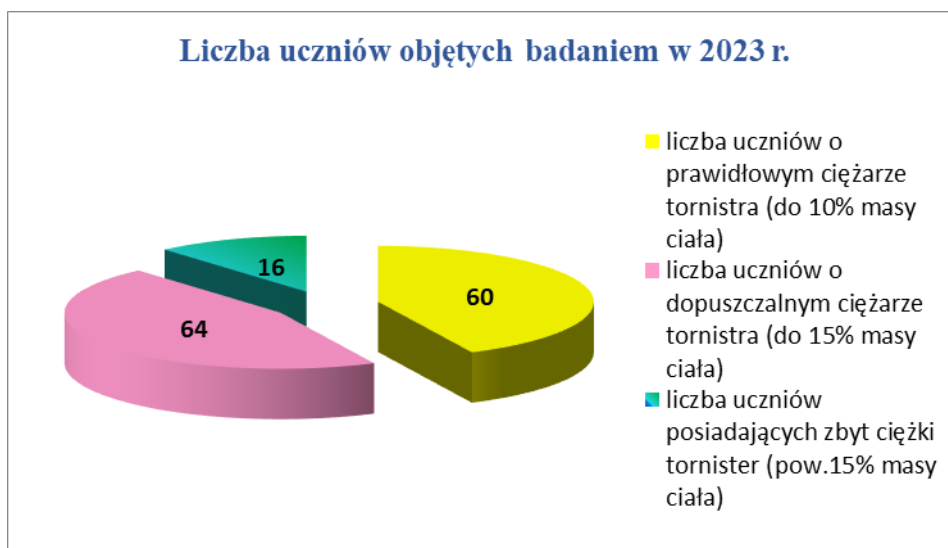

- pomiary ciężaru tornistrów/plecaków uczniów

W zakresie profilaktyki wad postawy u dzieci i młodzieży w 2 placówkach przeprowadzono pomiary ciężaru tornistrów/plecaków uczniów, w porównaniu do masy ciała. Łącznie przebadano **140** dzieci w **14** oddziałach.

W wyniku badania ustalono, że:

- ✓ 60 uczniów (**43%**) posiadało prawidłowo spakowany tornister do 10% masy ciała,
- ✓ 64 uczniów (**46%**) posiadało tornister spakowany do 15% masy ciała,
- ✓ **16 uczniów (11%) posiadało zbyt ciężki tornister przekraczający 15% masy ciała.**

Wprowadzony został prawny obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w placówce podręczników i przyborów szkolnych. Z obowiązku tego wywiązały się wszystkie skontrolowane szkoły na terenie powiatu poprzez zorganizowanie indywidualnych lub zbiorowych szafek, szuflad lub półek.

Podczas bieżących kontroli w szkołach prowadzono działania informacyjno-edukacyjne na temat nadmiernego obciążenia tornistrów/plecaków.

Omówiono następujące zagadnienia: prawidłowa waga tornistra, zalecenia dotyczące właściwego wyboru tornistra, zasady jego prawidłowego pakowania i noszenia oraz negatywne skutki zdrowotne nadmiernej wagi tornistra i nieprawidłowego noszenia tornistra. Wskazano, że ważne jest informowanie uczniów, jakie podręczniki i pomoce dydaktyczne będą potrzebne następnego dnia, a także przypominanie uczniom oraz zachęcanie ich do pozostawiania w szkole części podręczników i przyborów szkolnych. Podkreślono, że w profilaktyce wad postawy u dzieci i młodzieży istotnym jest prawidłowe stanowisko pracy ucznia (w szkole i w domu) oraz aktywność fizyczna. Pozostawiono materiały informacyjno-edukacyjne. Zwrócono uwagę na potrzebę prowadzenia regularnych działań edukacyjnych, zarówno wśród rodziców i opiekunów, jak i nauczycieli pod kątem prawidłowo spakowanego tornistra/plecaka.

Program „Owoce w szkole” , mleko/sok w placówkach szkolnych

W 8 skontrolowanych placówkach kontynuowano program „*Owoce i warzywa w szkole*”. Celem programu jest zmiana nawyków żywieniowych dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie udziału owoców i warzyw w codziennej diecie oraz propagowanie zdrowego odżywiania. W programie ogółem uczestniczyło 1489 uczniów z klas I-V ze szkół podstawowych. W 7 placówkach szkolnych dzieci otrzymywały mleko białe lub smakowe, soki – korzystało 1059 uczniów.

Nadzór nad wypoczynkiem letnim i zimowym dzieci i młodzieży

Zgodnie z wykazem elektronicznej bazy danych Opolskiego Kuratora Oświaty, w 2023 r. na terenie powiatu kluczborskiego zarejestrowano łącznie 43 turnusy wypoczynkowe. Skontrolowano 6 zorganizowanych formy wypoczynku zimowego oraz 17 form wypoczynku (kolonie, półkolonie) w czasie wakacji letnich. Ogólna liczba uczestników wypoczynków wynosiła 886, (wypoczynek zimowy – 240, letni – 646).

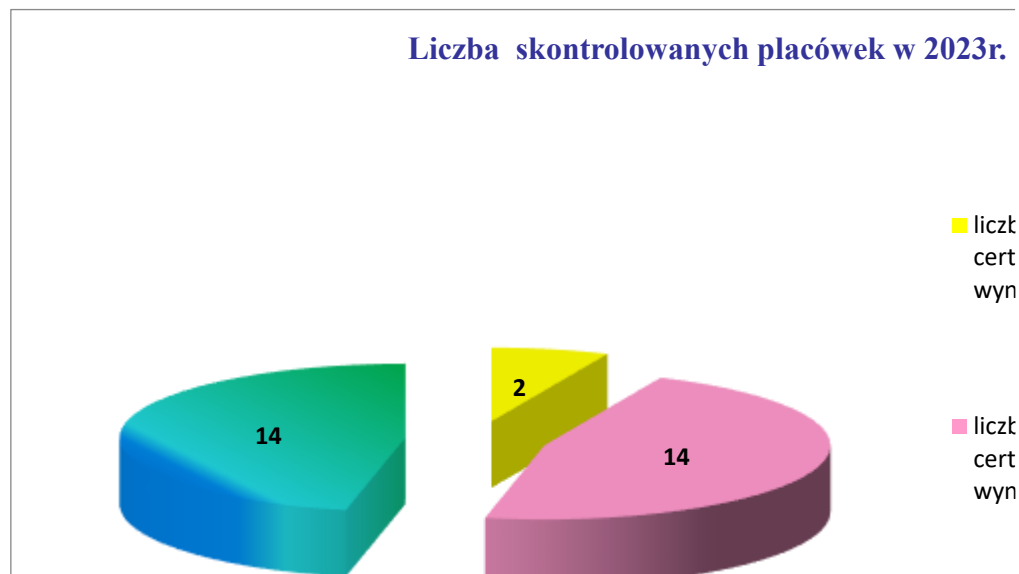
Placówki wypoczynku zostały właściwie przygotowane na przyjęcie dzieci i młodzieży. Organizatorzy zapewнили bezpieczne oraz higieniczne warunki wypoczynku. Nie stwierdzono zagrażających życiu wypadków, urazów, zachorowań. Nie odnotowano zachorowalności na choroby zakaźne, zbiorowych zatruc pokarmowych oraz zatruc dopalaczami. W placówkach pozostawiano materiały edukacyjne o tematyce: ogólne wskazania profilaktyczne – higiena osobista, zasady bezpiecznego spożywania surowych warzyw i owoców, świerzb, nie daj się grypie, chroń przed grypą siebie i innych.

Warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna zwraca szczególną uwagę na działania, mające na celu promocję zdrowego i aktywnego stylu życia. Zajęcia wychowania fizycznego są istotnym elementem dbałości o zdrowie dzieci i młodzieży, dlatego też ważne jest zapewnienie uczniom dobrych warunków do aktywności fizycznej.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli można stwierdzić, że zaplecza sportowe szkół, na terenie powiatu kluczborskiego, z roku na rok ulega poprawie. Zespół sportowy, czyli zespół pomieszczeń, składający się z jednej lub więcej sal sportowych oraz pomieszczeń pomocniczych posiadało 11 skontrolowanych placówek. Uczniowie nie mają możliwości korzystania z natrysków po każdych zajęciach WF. Pysznice używane są sporadycznie, w większości przypadków używane są tylko po dodatkowych zajęciach sportowych. W salach rekreacyjno-zastępczych bądź gimnastycznych zajęcia odbywały się w 7 placówkach szkolnych. Ponadto dla uczniów z 13 szkół prowadzono zajęcia na boisku szkolnym. Wszystkie skontrolowane placówki posiadały wystarczającą bazę do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

Liczba certyfikatów na sprzęt sportowy w placówkach

Opieka medyczna w szkołach

Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami w szkołach realizowana jest przede wszystkim przez pielęgniarki szkolne. W roku 2023 skontrolowano 13 placówek szkolnych, w których uczniowie mieli zapewnioną opiekę medyczną w gabinetach profilaktyki zdrowotnej na terenie szkoły (w 2 szkołach były to pomieszczenia zastępcze). Na jeden gabinet wydano decyzję nakazową (zły stan podłogi), pozostałe skontrolowane gabinety były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym oraz technicznym.

Nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W trakcie kontroli placówek nauczania i wychowania oraz wypoczynku dzieci i młodzieży sprawdzano przestrzeganie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W skontrolowanych placówkach obowiązywał całkowity zakaz palenia tytoniu, w widocznych miejscach umieszczone były informacje o zakazie palenia.

Działania edukacyjne i informacyjne.

Pracownik Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadził 7 spotkań informacyjno-edukacyjnych dla 163 osób. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele Starostwa Kluczborskiego oraz przedstawiciele Gminy Kluczbork i Gminy Lasowice Wielkie.

Działania informacyjno-edukacyjne dotyczyły m.in.: przygotowania do nowego roku szkolnego 2023/2024, zakazu palenia wyrobów tytoniowych na terenie placówek oświatowych, przekazano informacje na temat bakterii **Legionelli**, ogólnego bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w placówkach szczególnie na boiskach, salach gimnastycznych, zapobieganie i zwalczanie wszawicy oraz świerzbu, drogi wnikania **Radonu** do budynków, napoje energetyzujące jako środki spożywcze, dzień bez telefonu – ogólnym dobrostanem oraz przeprowadzono edukację on-line dot. pracowni chemicznych w szkołach.

Podsumowanie

1. We wszystkich nadzorowanych szkołach podstawowych umożliwiono uczniom pozostawianie części podręczników i przyborów szkolnych.
2. W dalszym ciągu placówki nauczania i wychowania nie posiadają certyfikatów na wszystkie meble, urządzenia i sprzęt sportowy.
3. Nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w organizacji i przebiegu wypoczynku letniego i zimowego na terenie powiatu.

VIII. Działalność oświatowo-zdrowotna

W 2023 roku realizowano działania promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej wynikające z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz na podstawie bieżącej sytuacji epidemiologicznej i potrzeb zdrowotnych ludności, m.in. w zakresie:

- realizacji programów edukacyjnych i kampanii społecznych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym poprzez inicjowanie działań, nadzorowanie, monitorowanie i ocenę ich realizacji,
- wspierania koordynatorów i realizatorów programów edukacyjnych i przedsięwzięć prozdrowotnych poprzez organizowanie szkoleń i porad, udostępnianie materiałów, wsparcie merytoryczne i metodyczne, publikacje w środkach masowego przekazu.

Działania były kierowane do dzieci i młodzieży szkolnej, kadry pedagogicznej oraz rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. W wyniku działań oświatowo-zdrowotnych różnymi formami działalności objęto 9 139 mieszkańców powiatu. W szkoleniach i poradach uczestniczyło 85 osób.

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia ma na celu kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych poprzez promowanie zdrowego stylu życia oraz informowanie o zachowaniach ryzykownych dla zdrowia. Cel ten realizowany był w następujących obszarach:

Profilaktyka antytytoniowa

Działania skierowane były do dzieci w wieku przedszkolnym, uczniów szkół podstawowych i średnich oraz do społeczności lokalnej. Główne cele programu to podniesienie wiedzy o zabójczych właściwościach produktów tytoniowych oraz e-papierosów, upowszechnianie mody na niepalenie oraz ochrona przed wymuszonym biernym paleniem.

Interwencje nieprogramowe: „Światowy Dzień bez Tytoniu” w dniu 31 maja 2023 r. oraz „Światowy Dzień Rzucania Palenia” w dniu 16 listopada 2023 r.

W ramach realizacji interwencji zorganizowano cykl spotkań edukacyjnych dla młodzieży szkół podstawowych i średnich na temat szkodliwości palenia tytoniu, w tym e-papierosów. Podczas spotkań prowadzono pomiar tlenu w wydechym powietrza przy pomocy smokeryzera oraz rozmowy indywidualne, rozdawano fiszki edukacyjne, ulotki i broszury dotyczące szkodliwości palenia tytoniu. Prowadzono ćwiczenia z wykorzystaniem alkoholi, które pokazują postrzeganie rzeczywistości przez osobę w stanie nietrzeźwości (0,5 - 0,9 promila). Uczestnicy spotkań w grupach rozwiązywali krzyżówki o treści antytytoniowej. Edukację prowadzono również za pomocą portalu społecznościowego Facebook oraz strony internetowej Stacji.

Program edukacyjny dla dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów pt. „Czyste Powietrze Wokół Nas”.

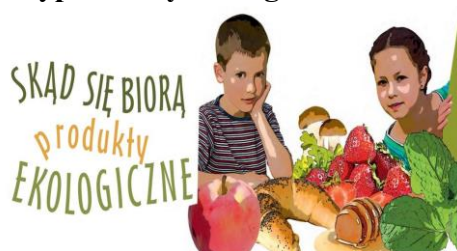
Program skierowany do dzieci przedszkolnych w wieku 5-6 lat, ich rodziców i opiekunów. Główne cele programu to wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich. Poruszana tematyka wpływa na kształtowanie postaw prozdrowotnych i ekologicznych u dzieci i ich rodziców.

W XVII edycji programu uczestniczyło 18 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych, edukacją objęto 619 dzieci w wieku 5 i 6 lat oraz 505 rodziców. Wybrane elementy programu były realizowane również przez dzieci młodsze.

Program edukacyjny dla przedszkoli pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Program jest skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat, uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Głównym celem programu jest zwiększanie wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i higienicznych od najmłodszych lat, m.in. poprzez zrozumienie, czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz zwiększanie wiedzy dzieci na temat prawidłowych nawyków higienicznych.

Realizacja projektu wzbudziła u dzieci zainteresowanie tym, co jedzą. Nauczyły się rozpoznawać produkty ekologiczne oznaczone symbolem listka. Realizacja projektu połączona była z rozwijaniem zmysłów, dzieci mogły produkty powąchać i dotknąć. Program przyniósł dodatkowe korzyści, albowiem uświadomił dzieciom, że nie wszystko co kolorowe służy naszemu zdrowiu i jest dla nas dobre.

W III edycji programu udział wzięło 15 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych, edukacją objęto 552 dzieci w wieku 5 i 6 lat oraz 573 rodziców. Wybrane elementy programu realizowały dzieci młodsze.

Program edukacyjny dla przedszkoli pt. „Zarazkom się nie damy, bo o siebie dbamy”.

Program kierowany jest do dzieci w wieku 6 lat - uczęszczającym do „zerówki”. Dzieci zdobywają wiedzę na temat zapobiegania chorobom zakaźnym i zdrowego stylu życia. Zaproponowana edukacja w formie wierszyków i rymowanek w przyjemny i twórczy sposób zachęca do dbania o zdrowie własne i innych. Cele główne programu to kształtowanie wśród dzieci przedszkolnych prozdrowotnych, prawidłowych nawyków higienicznych, promowanie zasad aktywnego stylu życia i właściwej diety oraz doskonalenie umiejętności niezbędnych do nauki czytania i pisanie

poprzez stymulację ręki i koordynację wzrokowo - słuchową. Program ten zwiększa wiedzę na temat dróg szerzenia się chorób zakaźnych, uwarunkowuje dzieci na konieczność dbania o higienę. W atrakcyjny sposób pokazuje dzieciom istotną rzecz, jaką jest mycie rąk, które pozwala usunąć z powierzchni rąk m.in. bakterie, wirusy czy grzyby odpowiadające za cały szereg groźnych chorób. W I edycji programu wzięło udział 19 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych, edukacją objęto 377 dzieci.

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla uczniów klas IV szkół podstawowych pt. „Bieg po zdrowie”.

Program kierowany jest do dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz do ich rodziców i opiekunów.

Celem głównym programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i używania e-papierosów.

Cele szczegółowe programu to przekonanie uczniów o tym, że używanie wyrobów tytoniowych nie jest normą oraz że większość ludzi zarówno w Polsce, jak i na świecie NIE PALI. Zajęcia w programie „Bieg po zdrowie” realizowane są za pomocą bardzo zróżnicowanych metod aktywizujących, które dostosowano do wieku odbiorców. Podstawą zajęć jest stymulowanie kreatywności i aktywności.

W realizacji programu uczestniczyło 14 szkół podstawowych, edukacją objęto 366 uczniów i 360 rodziców.

Systematyczna egzekucja przestrzegania przepisów ustawy przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

Dostępne badania wskazują, że nie ma bezpiecznego poziomu narażenia na dym tytoniowy. Wszyscy obywatele mają konstytucyjne prawo do ochrony swojego zdrowia, a narażenie na bierne palenie szczególnie w przestrzeni publicznej to prawo narusza. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach sprawowania bieżącego nadzoru w zakresie warunków i wymogów higieniczno-sanitarnych prowadzi systematyczne kontrole przestrzegania zakazu palenia w miejscach użyteczności publicznej.

W roku 2023 pracownicy PSSE w Kluczborku przeprowadzili 344 kontrole w obiektach użyteczności publicznej objętych prawnym zakazem palenia. Odsetek miejsc publicznych stosujących ustawę o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych stanowi 100 % zakładów skontrolowanych.

Program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Program skierowany jest do młodzieży szkół średnich. Wyjątkowość programu polega na nowoczesnym podejściu do profilaktyki uzależnień, opartym o wartości uznawane przez młodych ludzi. Głównym celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez młodzież (np. alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy), także w kontekście przyszłych ról rodzicielskich.

Nowoczesne podejście do profilaktyki uzależnień, oparte o wartości uznawane przez młodych ludzi spowodowało, iż program ten stał się atrakcyjny dla młodego pokolenia. Sposób realizacji programu jest atrakcyjny dla młodzieży, dla której budowanie szczęśliwych i bliskich relacji osobowych, jest bardzo istotne z punktu widzenia wieku rozwojowego.

W programie wzięło udział 6 szkół średnich, edukacją objęto 396 uczniów i 31 rodziców.

Program profilaktyki WZW A, B i C pt. „Podstępne WZW”

Powodem do rozpoczęcia działań edukacyjnych w tym obszarze jest niski poziom wiedzy oraz świadomości społecznej w zakresie infekcji wywołanych przez wirusy zapalenia wątroby typu A, B i C. Adresatami programu są uczniowie szkół średnich (dziewczeta i chłopcy z klas II).

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C, przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HAV, HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie oraz pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi. To bardzo ważny temat dotyczący profilaktyki zdrowia każdego człowieka.

W programie uczestniczyło 8 szkół średnich, edukacją objęto 759 uczniów, o programie poinformowano 226 rodziców.

Kampania edukacyjno-informacyjna „Znamie! Znam je?”

Organizatorem kampanii jest Fundacja „Gwiazda Nadziei”. Patronat merytoryczny nad programem objęła Akademia Czerniaka, która jest sekcją naukową Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej. Patronat nad działaniami Akademii objęły Polskie Towarzystwo Dermatologiczne i Polskie Towarzystwo Onkologii Klinicznej. Kampania ma na celu upowszechnienie wiedzy na temat czerniaka oraz budowanie właściwych prozdrowotnych postaw młodzieży szkół średnich. Dzięki lekcjom uczniowie nabyli umiejętności rozpoznania czerniaka oraz nauczyli się samobadania skóry, a przede wszystkim poznali czynniki podnoszące ryzyko zachorowania na czerniaka i zasady ochrony przed nim. W realizacji programu uczestniczyło 8 szkół średnich, edukacją objęto 890 uczniów i 43 nauczycieli, o programie poinformowano 469 rodziców.

Program dotyczący diety, aktywności fizycznej i zdrowia „Trzymaj Formę!”

Kontynuowano realizację krajowego programu pt. „*Trzymaj Formę!*”. Adresatami programu są uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad zdrowego stylu życia, zbilansowanej diety i aktywności fizycznej.

Program „Trzymaj Formę” realizowany jest metodą projektu, co stanowi duże wyzwanie dla realizatorów, przez co spotyka się z bardzo dobrym przyjęciem ze strony uczestników zajęć. W realizacji programu uczestniczyło 16 szkół podstawowych, edukacją objęto 1219 uczniów i 494 rodziców.

Wojewódzka kampania zdrowotna „Bezpieczne wakacje”

Celem głównym prowadzonych działań jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci i młodzieży przebywających w placówkach wypoczynku letniego na terenie powiatu kluczborskiego. W trakcie realizacji kampanii „*Bezpieczne wakacje*” uczestników wypoczynku letniego edukowano w zakresie; higieny osobistej i skutków jej nieprzestrzegania, chorób przenoszonych przez kleszcze, ochrony przed kleszczami oraz pierwszej pomocy w przypadku użądlenia i ukąszenia przez owady, kleszcze, żmije, zaleceń dotyczących właściwego postępowania w czasie upałów (udary cieplne, skutki promieniowania UV dla zdrowia człowieka), zasad postępowania podczas burzy, bezpiecznego korzystania z otwartych zbiorników wodnych i basenów, informowano o zakazie korzystania z fontann oraz konsekwencjach zdrowotnych w przypadku kąpieli i picia wody z fontann, zasad bezpiecznego wypoczynku w mieście i na wsi, zagrożenia chorobami odzwierzęcymi, tj. bąblowica, wścieklizna, profilaktyki zatruc pokarmowych, salmonellą, grzybami, zagrożeniami związanymi z roślinami trującymi, w tym o nazwie Barszcz Sosnowskiego, profilaktyki zakażeń wirusem HIV, zalecanych szczepień ochronnych oraz szczepień przed podróżą.

W wybranych przedszkolach w okresie wakacji realizowano akcję „*Tydzień Higieny Rąk*”, która ma na celu zwrócenie uwagi na dokładną higienę rąk oraz zagrożenia, jakie mogą nieść ze sobą chorobotwórcze drobnoustroje. Uczono dzieci prawidłowej techniki mycia rąk.

Działania w tym zakresie prowadzono również z wykorzystaniem mediów społecznościowych.

Promocja szczepień ochronnych

W mediach społecznościowych zamieszczano informacje dotyczące szczepień ochronnych w ramach Europejskiego Tygodnia Szczepień oraz informacje jak walczyć z antybiotykoodpornością w ramach Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach.

Kampania EFSA UE – wybierz bezpieczną żywność

Celem III edycji kampanii EFSA UE – wybierz bezpieczną żywność, podobnie jak w ubiegłorocznej jest zachęcanie Europejczyków do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych poprzez wyjaśnianie kluczowej roli, jaką odgrywa nauka w bezpieczeństwie żywności. Kampania skierowana jest do przeciętnego konsumenta w wieku 25-45 lat, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i młodych rodziców.

W ramach realizacji kampanii przeprowadzono cykl spotkań dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, w których uczestniczyły 162 osoby. Edukację prowadzono również za pomocą portalu społecznościowego Facebook.

Akcja „Energetyki to złe nawyki”

Wśród uczniów szkół podstawowych oraz średnich prowadzono działania informacyjno-edukacyjne związane ze szkodliwością używania napojów energetycznych. W edukacji uczestniczyło 115 uczniów. W mediach społecznościowych prowadzono akcję „*Energetyki to złe nawyki*”.

Profilaktyka raka piersi

Wśród młodzieży szkół średnich prowadzono edukację bezpośrednią z zakresu profilaktyki raka piersi, do nauki samobadania piersi wykorzystano fantomy piersi. Podobne działania były realizowane podczas imprez masowych dla społeczności lokalnej. Z ćwiczeń na fantomach skorzystały 62 osoby.

Profilaktyka grypy i SARS-CoV-2

Do placówek szkolno-wychowawczych w powiecie wystosowano pisma informacyjne na temat profilaktyki zakażeń przenoszonych drogą kropelkową. Do informacji załączono ulotki na temat grypy oraz film " Grypa". Edukację prowadzono również za pośrednictwem mediów społecznościowych (Facebook oraz strona internetowa PSSE w Kluczborku).

Profilaktyka uzależnień

Prowadzono edukację bezpośrednią dla młodzieży szkół średnich z zakresu profilaktyki alkoholowej, narkotyków i „nowych narkotyków”. W trakcie spotkań uczestnicy mieli możliwość sprawdzenia tego, jak zmienia się percepcja po zażyciu niewielkiej ilości środków psychoaktywnych, w tym alkoholu i marihuany, wykonując różne ćwiczenia i pokonując tor przeszkód przy użyciu alkogogli i narkogogli. Edukacją objęto 113 uczniów. Działania w tym zakresie prowadzono również z wykorzystaniem mediów społecznościowych.

X. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego polegała na zapewnieniu właściwego stanu sanitarnego i zdrowotnego w nowo realizowanych oraz przebudowywanych obiektach budowlanych poprzez egzekwowanie rozwiązań technicznych gwarantujących zachowanie w nich odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych, a także poprzez zapobieganie pogorszeniu standardów jakości środowiska w zakresie warunków zdrowotnych dla osób zamieszkujących i przebywających w sąsiedztwie obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Do zakresu działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2023 r. należało w szczególności:

- opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin, w tym uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanych dla potrzeb planów zagospodarowania przestrzennego lub możliwości odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- opiniowanie dokumentacji projektowych dot. budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych lub ich części;
- wydawanie opinii sanitarnych na etapie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko, w tym wydawanie opinii w sprawie konieczności przeprowadzania postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć wraz z określaniem zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko oraz wydawanie opinii przed decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach;

- przeprowadzanie kontroli budowanych obiektów pod względem zgodności ich wykonywania z wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi;
- wyrażanie zgody na odstępstwa od przepisów określających warunki techniczne;
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych poprzez stwierdzenie zgodności ich wykonania pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych z zatwierdzonym projektem budowlanym.

Mając na uwadze ochronę zdrowia publicznego, w ramach dokonywanych uzgodnień, zwracano szczególną uwagę na zagadnienia, związane z:

- odpowiednim przeznaczeniem terenów, w ramach planów zagospodarowania przestrzennego gmin, pod budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe; uwzględniając prognozowane zanieczyszczenia powietrza, hałas, warunki zaopatrzenia ludności w wodę, usuwania i unieszkodliwiania nieczystości płynnych i stałych;
- zastosowaniem rozwiązań w dokumentacji projektowej ograniczających uciążliwość planowanych obiektów dla środowiska, w sposób nie zagrażający zdrowiu i życiu ludzi, z zachowaniem właściwych warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (dot. m.in. zagadnień higieny pracy i środowiska) oraz warunków higieny użytkowania pomieszczeń (oświetlenie, wentylacja, ogrzewanie, sposób wykończenia itp.), egzekwując na każdym etapie procesu inwestycyjnego rozwiązania spełniające wymagania higieniczne i zdrowotne.

W 2023 r. do zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wpłynęło ogółem 220 wniosków i podań (185 w 2022 r.). Część podań została wycofana przez wnioskodawców, część spraw przekazano wg właściwości, część spraw nie została zakończona w 2023 r. z uwagi na niekompletność wniosków.

Realizacja zadań w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2022-2023

Nazwa działania	Liczba spraw 2022	Liczba spraw 2023
Stanowiska w sprawie dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych w trybie art. 56 ustawy Prawo Budowlane, w tym:	30	32
oświadczenia w sprawie zgodności wykonania obiektów z projektem budowlanym	19	20
brak zgłoszenia sprzeciwu lub uwag w postaci tzw. „milczącej zgody”	11	12
zgłoszenie sprzeciwu w sprawie przekazania obiektu do użytkowania	0	0
Stanowiska w sprawie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, w tym:	16	19
uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	8	6
uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania	1	2
opinie do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	6	8
opinie do projektów studium uwarunkowań	1	3
Opinie dotyczące oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć, w tym:	25	30

Nazwa działania	Liczba spraw 2022	Liczba spraw 2023
opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	21	26
opinie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	4	4
Opinie do dokumentacji projektowych, koncepcji itp.	3	2
Opinie wydawanie dla innych spraw, w tym:	7	31
Uzgodnienie warunków zabudowy/lokalizacji inwestycji	0	25
wnioski do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	7	6
Liczba zajętych stanowisk	81	114

Łącznie w 2023 r. przeprowadzono 20 kontroli (w 2022 r. – 19) w sprawie oględzin obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania.

Wystawiono 21 decyzji finansowych (w 2022 r. - 20) za czynności wykonane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

W 2023 r. wydano 25 postanowień uzgadniających pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- warunki zabudowy inwestycji m.in. biogazowni rolniczej w Łowkowicach, warsztatu samochodowego w Żabińcu (gmina Kluczbork), biogazowni rolniczej w Dobiercicach, budynku produkcyjno-usługowego (tapicernia) w Gołkowicach (gmina Byczyna) a także farm fotowoltaicznych i budynków mieszkalnych jednorodzinnych na terenie całego powiatu kluczborskiego,
- lokalizację inwestycji celu publicznego m.in. sieci wodociągowej w Żabińcu (gmina Kluczbork), sieci kanalizacji sanitarnej z lokalną oczyszczalnią ścieków w Proślicach (gmina Byczyna).

W ramach postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko zaopiniowano pod względem higienicznym i zdrowotnym m.in. przedsięwzięcia:

- obiekty przemysłowe np. zakład recyklingu odpadów tworzyw sztucznych w Kluczborku, instalacja do przetwarzania odpadów innych niż niebezpieczne (tworzyw sztucznych) z punktem zbiórki odpadów w Trzebiszynie (gmina Lasowice Wielkie), rozbudowa biogazowni rolniczej z 499 kW do 1 MW w miejscowości Proślice (gmina Byczyna),
- obiekty hodowlane: przebudowa/rozbudowa obory w Żabińcu,
- obiekty infrastrukturalne np. budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Ciarka, Szumirad, Kujakowice Dolne i Górne, Jaśkowie i Gołkowice,
- farmy fotowoltaiczne w gminach: Wołczyn, Lasowice Wielkie, Byczyna i Kluczbork.

W 2023 r. w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania m.in.

- obiektów handlowo-usługowych np. pawilonów „Rossman”, „Pepco” i „Biedronka” w Byczynie, „Żabka” i „Aldi” w Kluczborku oraz siłowni sportowej w Kluczborku;
- obiektów produkcyjnych i infrastrukturalnych np. rozbudowa hali magazynowo - produkcyjnej w Ligocie Dolnej (Inpol-Krak), biogazownia rolnicza w Skałagach,

przebudowa zakładu produkcyjno-usługowego w Komorznie; sieć kanalizacji sanitarnej z lokalną oczyszczalnią ścieków w Dobiercicach;

- placówek oświatowych np. hala wielofunkcyjna (warsztaty szkolne) w Bogdańczowicach
- obiektów związanych z działalnością leczniczą np. hospicjum w Smardach, dom opieki nad osobami starszymi w Borkowicach.

W 2023 r. inwestycje realizowane były zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją projektową – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kluczborku nie zgłaszał sprzeciwu w sprawie przystąpienia do użytkowania obiektów budowlanych.

W opiniowanych przez PPIS w Kluczborku projektach budowlanych, w tym dokumentacjach planowanej zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych lub ich części, nie stwierdzono znacznych naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych.

W ramach wykonywanych działań nie stwierdzono występowania zagrożenia stanu bezpieczeństwa sanitarnego na terenie powiatu kluczborskiego. Zadania wykonywane były zgodnie z planem pracy na 2023 rok, ramowymi wytycznymi do pracy oraz wytycznymi GIS.

Małgorzata Zabierowska
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kluczborku